

Vlaanderen Helpt

Een onderzoek naar crisisvrijwilligerswerk in Vlaanderen tijdens de Covid-19 pandemie

Lesley Hustinx

Sam Gorleer

Vakgroep Sociologie

Universiteit Gent

2020

Vlaanderen Helpt: Crisisvrijwilligerswerk in Vlaanderen tijdens de COVID-19 pandemie

Inhoudstafel

Inleiding: vrijwilligerswerk in tijden van corona.....	3
Methodologisch voorwoord.....	6
Een bespreking van de kernresultaten.....	7
Wie helpt?	7
Hoe vinden ze hun weg?	9
Waarom helpen ze?	10
Motieven voor crisisvrijwilligerswerk.....	10
Crisisvrijwilligerswerk: ook een kwestie van beschikbaarheid.....	11
Welke hulp boden ze?	12
Wat ging goed?.....	12
Wat kan beter?.....	14
Creëer duidelijkheid	14
Benadruk de meerwaarde van het platform en vermijd versnippering	16
Maak het allemaal nog makkelijker	16
Stel de voordelen van crisisvrijwilligerswerk in de kijker.....	16
Zorg dat iedereen crisisvrijwilliger kan zijn	17
Overzicht van de resultaten	18
Profiel van de geregistreerde vrijwilligers.....	18
Socio-demografisch profiel	18
De impact van het coronavirus	19
Voorgaande ervaring met vrijwilligerswerk	20
Andere kenmerken van de geregistreerde vrijwilliger.....	23
Motieven voor crisisvrijwilligerswerk.....	25
Activiteiten in het kader van het crisisvrijwilligerswerk.....	27
Evaluatie van de vrijwillige inzet in het kader van de VlaanderenHelpt-actie.....	31
Referenties	34

Inleiding: vrijwilligerswerk in tijden van corona

Het jaar 2020 is ongetwijfeld één van de meest turbulente jaren in de geschiedenis van het vrijwilligerswerk in Vlaanderen. Het jaar werd ingezet in een bijzondere feeststemming, omdat we in januari 2020 een bijzonder positieve balans konden opmaken van het vrijwilligerswerk dat eind 2019 voor het eerst werd georganiseerd in het kader van de Warmste Week. Dit evenement kon, naast reeds actieve vrijwilligers, ook veel nieuwe vrijwilligers verleiden om eens voor een dagje te proeven van het aantrekkelijke aanbod aan projecten en activiteiten dat onze Vlaamse vrijwilligersorganisaties te bieden hebben (Delanoeye, Gorleer & Hustinx, 2021)*. Deelnemers konden op een laagdrempelige manier deelnemen aan toegankelijke vrijwilligersprojecten gekaderd binnen een sterk gemediatiseerde gebeurtenis. Hiermee surften we in Vlaanderen succesvol mee op de internationale trend van het zogenaamde 'event volunteering' (Delanoeye, Gorleer & Hustinx, 2021; Maas, 2020), meer specifiek in de vorm van nationale vrijwilligersevenementen die het vrijwilligerswerk op een feestelijke wijze onder de publieke aandacht willen brengen, en zoveel mogelijk 'vrijwillige energie' (Brudney & Meijs, 2007, 2009) bij de bevolking willen losweken.

Drie maanden later, in maart 2020, werd opnieuw aanspraak gedaan op de vrijwillige inzet van de Vlamingen, maar deze keer in een totaal andere context, namelijk een ernstige gezondheidscrisis veroorzaakt door de wereldwijde COVID-19 pandemie. Het toeslaan van het coronavirus leidde tot een nog massalere uitbarsting van vrijwillige energie in de vorm van tal van spontane hulp-initiatieven (Verdée, 2020). Echter, in tegenstelling tot het feestelijke karakter van het vrijwilligerswerk in het kader van de Warmste Week, betrof het hier een vorm van inzet die als 'crisisvrijwilligerswerk' kan worden gedefinieerd, ingebed in een dringende oproep tot burgerzin en gedeelde verantwoordelijkheid. De Vlaamse overheid lanceerde een nieuw digitaal platform 'Vlaanderen Helpt' (www.vlaanderenhelpt.be) om de spontane inzet van burgers in het kader van de coronacrisis te coördineren. Alle Vlamingen die zich op één of andere manier wilden inzetten voor anderen, konden zich via dit platform registreren en zo ook een beroep doen op een gratis vrijwilligersverzekering.[†] Meer dan 11.000 Vlamingen tekenden op dit initiatief in.

Tegelijk golden ook sterke restricties in de bewegingsvrijheid van burgers, van overheidswege afgevaardigd om de snelle verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Zowel de lockdown in het voorjaar van 2020, als de sociale afstandsregels en beperkingen in het aantal mogelijke contacten in groep, bemoeilijkten het uitvoeren van vrijwilligerswerk aanzienlijk. Sommige sectoren van het vrijwilligerswerk (bv. cultuur, jeugd, sport) werden gedurende een kortere of langere periode zelfs volledig lamgelegd. Ook werden bepaalde groepen van vrijwilligers omwille van de coronamaatregelen

* Voor een beknopt overzicht van de onderzoeksresultaten in het kader van De Warmste Week, editie 2019, zie: <https://www.ugent.be/nl/actueel/vrijwilligerswerk-warmste-week-onderzoek-ugent.htm>

[†] De wet op vrijwilligerswerk omschrijft wat vrijwilligerswerk inhoudt: het gaat om activiteiten die mensen uit vrije wil en onbetaald uitvoeren in een organisatie die geen winst nastreeft. Deze organisaties konden reeds onder bepaalde voorwaarden een gratis vrijwilligersverzekering afsluiten bij het Vlaams Steunpunt voor Vrijwilligerswerk om hun vrijwilligers te verzekeren. In het kader van de coronacrisis breidde de Vlaamse regering deze verzekering in de periode maart-juli 2020 uit, waardoor ook individuele burgers een dergelijke verzekering konden aangaan en zich verzekeren voor lichamelijke ongevallen, burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand tijdens hun vrijwilligerswerk in het kader van Vlaanderen Helpt. Dit vrijwilligerswerk werd dus verricht in opdracht van de Vlaamse Overheid. De Vlaamse Overheid zorgde er dus voor dat mensen die vrijwilligden in dit verband, verzekerd waren (zie: <https://www.vlaanderenhelpt.be/hoe-jezelf-verzekeren>).

tijdelijk uitgesloten van het vrijwilligerswerk (bv. 65-plussers).[‡] Ondanks de enorme toevloed van spontane vrijwilligers, stond de dagelijkse werking van veel vrijwilligersorganisaties dus ook onder enorme druk en was het moeilijk om vraag en aanbod succesvol op mekaar af te stemmen.

Het vrijwilligerswerk tijdens de coronacrisis kent bijgevolg niet alleen een heel ander karakter (en oorsprong) dan het vrijwilligerswerk in het kader van De Warmste Week, maar verschilt ook wezenlijk van het vrijwilligerswerk in het algemeen (lees: in 'normale' maatschappelijke omstandigheden). 'Crisisvrijwilligerswerk' wordt in de literatuur (o.a. Orloff, 2011; Simsa et al., 2019; Trautwein et al., 2020) gedefinieerd als een informele, eenmalige of korte-termijn respons op een noodtoestand, ramp, en sociaal-politieke crisis. Crisisvrijwilligers reageren meestal op een spontane of ad hoc manier, zonder organisatorische omkadering of ondersteuning. Het gaat dus om ongebonden acties die gebaseerd zijn op individuele beslissingen en gebruik maken van eigen middelen. Ook gaat het doorgaans om heel alledaagse en routinematige taken. Een centraal kenmerk van vrijwilligerswerk in antwoord op een grootschalige crisis is dus het spontane en meer informele karakter van deze inzet. Dit stelt meteen ook grote en urgente uitdagingen om deze massale instroom van bereidwillige helpers te coördineren en effectief in te zetten. Onderzoek naar het spontaan vrijwilligerswerk heeft reeds gewezen op het spanningsveld dat hier ontstaat tussen de abrupte stijging in het aantal vrijwilligers en de geïmproviseerde hulpinitiatieven enerzijds, en anderzijds de matching hiervan met de concrete hulpvraag en ook de reguliere werking en dienstverlening van bestaande organisaties in het veld. Zo ervaren veel Vlaamse besturen tijdens de eerste coronagolf bijvoorbeeld dat hoewel het aanbod van vrijwilligers groot was, de hulpvragen minder vlot binnenkwamen (Verdée, 2020). Ook sluiten de motivaties, inschattingen, competenties ... van spontane crisisvrijwilligers niet altijd aan bij wat vanuit een professioneel oogpunt nodig is, en kan bijgevolg niet iedereen ingezet worden of worden sommige crisisvrijwilligers zelfs afgewezen. De inzet van deze crisisvrijwilligers impliceert ook zekere risico's voor de hulpbehoevenden, omdat de tijd te kort is om hen voldoende te informeren en op te leiden (bv. in kader coronacrisis: risico op besmetting indien de veiligheidsvoorschriften niet worden gerespecteerd) of kan dit ook een nieuwe bron van conflict vormen tussen spontane vrijwilligers, reguliere vrijwilligers, en professionals binnen organisaties in de frontlinie van de crisis (Simsa et al., 2019). In de literatuur is daarom sprake van een 'involvement/exclusion-paradox' (Harris et al., 2017). Trautwein en collega's (2020) stellen dan ook: "*Hence, the relevant question in crises is not how to recruit volunteers but how to prevent negative consequences from the oversupply and how to channel commitment in such a way that informal crisis volunteering can have positive outcomes*" (p.2).

Voor een goed begrip van crisisvrijwilligerswerk moet ook worden beklemtoond dat er verschillende soorten crisissen bestaan die verschillende soorten reacties teweeg kunnen brengen. In vergelijking met zowel natuurrampen als maatschappelijke crisissen kenmerkt een pandemie zich door een heel specifieke risicocontext: een acute en zeer ernstige bedreiging van de gezondheid van de bevolking die voor een onbepaalde periode voortduurt. Zo kenmerkt crisisvrijwilligerswerk tijdens een pandemie zich dus door een veel groter risico in vergelijking met een natuurramp, zoals een aardbeving of Tsunami, waarbij de bron van risico achter ons ligt. In het geval van een pandemie daarentegen is er een blijvend gezondheidsrisico voor de vrijwilliger: men kan steeds zelf ziek worden, en er is ook steeds een risico om de persoon die je wil helpen te besmetten. Ook kunnen sociale afstandsmaatregelen en mediaberichtgeving met betrekking tot het gevaar van sociaal contact en de nood aan goede hygiëne

[‡] De Vlaamse overheid bood hiervoor een oplossing in de vorm van een Charter voor risicogroepen in het vrijwilligerswerk: https://www.vlaanderenvrijwilligt.be/wp-content/uploads/2020/10/Charter-Hoe-veilig-de-draad-terug-opnemen-als-oudere-in-onze-samenleving_20201012_def.pdf

leiden tot contactvermijdend gedrag en angst om met risicogroepen om te gaan (Knowles et al., 2014; Rao & Greve, 2018). Dit zou mensen dus net meer terughoudend kunnen maken om zich als vrijwilliger in te zetten. Toch kunnen we vaststellen dat er in de Vlaamse bevolking een enorme bereidheid leefde om elkaar te helpen. Wat maakt het dan dat Vlamingen zich tijdens deze coronacrisis toch massaal engageren in plaats van zich angstig ‘in hun kot’ terug te trekken uit vrees voor Covid-19?

Om deze vraag te beantwoorden, bespreken we in dit rapport de resultaten van een onderzoek naar het vrijwilligerswerk in het kader van de Vlaanderen Helpt campagne. Meer dan 2000 deelnemers deelden via een online enquête informatie over hun motivaties voor deelname, het soort activiteiten dat ze hebben verricht, en hun ervaringen met en evaluatie van dit specifieke ‘crisisvrijwilligerswerk’.[§] De dataverzamelingsperiode bedroeg 5 weken en verliep van 18 augustus 2020 tot en met 23 september 2020. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode oktober-november 2020 door Prof. dr. Lesley Hustinx en drs. Sam Gorleer, beide verbonden aan de vakgroep Sociologie, Universiteit Gent, in opdracht van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk.

In wat volgt, bieden we eerst een samenvatting van de meest bijzondere en interessante resultaten uit de studie. We proberen hiermee antwoord te bieden op de meest prangende vragen over het Vlaanderen Helpt initiatief:

- Wie is bereid om te helpen?
- Hoe vinden ze hun weg ?
- Waarom hielpen ze, of wilden ze helpen?
- Welke hulp boden ze?
- Hoe evalueren ze hun ervaring? Wat ging goed, wat kan beter?

Hierna volgt een bespreking van onze aanbevelingen op basis van de resultaten. In het laatste deel van het rapport vindt u een uitgebreid overzicht van alle resultaten uit de studie.

[§] We wensen hierbij ook drs. Elias Delanoeye, verbonden aan de vakgroep Sociologie, Universiteit Gent, te bedanken voor zijn methodologische ondersteuning bij het ontwikkelen van de survey. Daarnaast wensen we ook masterstudenten sociologie Hafsa Faïk, Ella Hellemans en Henriette Van den Bossche te bedanken voor hun ondersteuning bij het analyseren van de open antwoorden in de survey, in het kader van hun ervaringsgerichte onderwijsopdracht (‘Community Service Learning’) in het werkcollege Politieke Sociologie (academiejaar 2020-2021).

Methodologisch voorwoord

Alle 10 876 kandidaten die zich registreerden voor een gratis vrijwilligersverzekering via het digitale platform van Vlaanderen Helpt werden uitgenodigd voor deelname aan de survey. Aanvullende oproepen tot deelname werden gelanceerd via de officiële website en de sociale mediakanalen van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk. Volledige resultaten werden bekomen voor een totaal van 2017 respondenten met een minimumleeftijd van 16 jaar. 92,6% van deze groep respondenten had zich ingeschreven als vrijwilliger via de website Vlaanderen Helpt of een ander digitaal platform in het kader van deze campagne (bijvoorbeeld via een platform van de eigen stad of gemeente). Deze groep van kandidaat-vrijwilligers beschouwen we als onze totale steekproef (n = 1868).

De dataverzamelingsperiode bedroeg 5 weken en verliep van 18 augustus 2020 tot en met 23 september 2020. In deze periode werden herhaaldelijk herinneringen uitgestuurd om deelname aan de survey te verhogen.

Twee **waarschuwingen** bij interpretatie van de resultaten:

- i. Het erg hoge aantal geregistreerde vrijwilligers en het – in verhouding – beperkte aantal respondenten heeft als gevolg dat de weergegeven waarden onderhevig zijn aan een zekere **foutenmarge**.
- ii. Door een gebrek aan informatie over de non-respons (de geregistreerde vrijwilligers die niet deelnamen aan de survey), noch over de onderzoekspopulatie, is de genomen **steekproef niet verifieerbaar representatief** voor de populatie van alle geregistreerde vrijwilligers. Door deze mogelijkheid op vertekening is enige voorzichtigheid geboden bij het interpreteren van de gepresenteerde cijfers.

Als gevolg van bovenstaande beperkingen zijn de hieronder gepresenteerde gegevens enkel met zekerheid van toepassing op de deelnemers aan het onderzoek.

Een bespreking van de kernresultaten

Wie helpt?

De sterke wil om elkaar te helpen tijdens een crisissituatie is niet nieuw (Orloff, 2011). Er zijn talloze historische voorbeelden van spontane hulpinitiatieven in het kader van een crisis- of rampsituatie. Dit doet vermoeden dat we intussen makkelijk een beeld kunnen vormen over de typische 'crisisvrijwilliger'. Toch ligt dit erg moeilijk. Zo kan crisisvrijwilligerswerk in verschillende vormen voorkomen, elk met zijn gevolgen voor wie zal helpen. Daarnaast heeft de zeer specifieke aard van deze crisis – een wereldwijde pandemie – ook impact op het profiel dat hulp aanbiedt, of juist hulp nodig heeft.

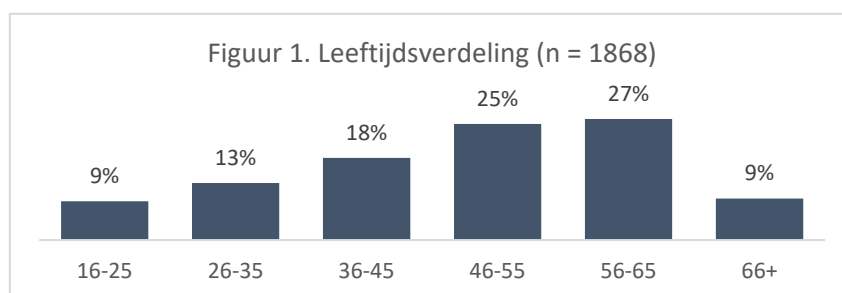
Het type vrijwilligerswerk dat we zien plaatsvinden in het kader van Vlaanderen Helpt is gekend onder de noemer 'spontaan vrijwilligerswerk' en meer specifiek 'crisisvrijwilligerswerk'. Centraal gaat het hierbij om een ongeplande en impulsieve vorm van vrijwilligerswerk, ten gevolge van een crisis- en/of rampsituatie (Simsa et al., 2019, p. 105). Deze ongeplande aard van dit type vrijwilligerswerk maakt het helaas ook moeilijk om het grondig te bestuderen, want alles verloopt erg snel (Harris et al., 2017, p. 353). Als gevolg van deze uitzonderlijke aard van crisisvrijwilligerswerk was ook het profiel van de vrijwilliger moeilijker in kaart te brengen in vorige crisissituaties.

De wil om te helpen kan ook spontaan zijn ontstaan, maar vervolgens gekanaliseerd zijn via een bestaande werking binnen een organisatie. Een mogelijk voorbeeld hiervan is wanneer hulp wordt aangeboden in woonzorgcentra, triagecentra, voedselhulpbedeling, enzovoort. Dit is erg verschillend van de mogelijk informele vormen van aangeboden hulp, zoals wanneer men boodschappen doet voor een buur. Deze verschillende vormen die het crisisvrijwilligerswerk kan aannemen kunnen ook belangrijke gevolgen hebben voor het profiel van de vrijwilliger.

Tot slot is het erg moeilijk om de eventuele bevindingen uit vorige studies te vertalen naar deze situatie. Zo gaat een pandemie gepaard met erg invloedrijke omgevingsfactoren die de reactie van de mogelijke hulpverlener sterk beïnvloeden (Orloff, 2011). Het verbod op verplaatsingen, persoonlijk contact en de toegang tot specifieke organisaties, kunnen een zeer uiteenlopende invloed uitoefenen op het profiel van de vrijwilliger.

Gezien deze omstandigheden is het dus erg interessant dat we over deze gedetailleerde informatie beschikken. Het geeft ons de mogelijkheid om inzicht te krijgen in de kenmerken van de vrijwilliger in tijden van corona. Desondanks moeten we onderstaande gegevens ook met enige voorzichtigheid behandelen, gezien de mogelijke vertekening door het gebrek aan zekerheid over de representativiteit van de genomen steekproef aan kandidaat-vrijwilligers.

Het valt onmiddellijk op dat de kandidaat-vrijwilligers die deelnamen aan het onderzoek **voornamelijk vrouwen** zijn (67%). Uit de leeftijdsverdeling halen we ook dat de kandidaat-vrijwilligers doorgaans

wat ouder waren (zie figuur 1). Dit wordt ook weergegeven door de **gemiddelde leeftijd**, dewelke **48 jaar** bedraagt.

Vooraf personen met **een diploma hoger onderwijs** (62%) hebben zich geregistreerd. De kandidaat-vrijwilligers waren doorgaans ook **actief op de arbeidsmarkt** (59% was actief op de arbeidsmarkt, hetzij voltijds of deeltijds), maar ook de **gepensioneerden** (19%) betroffen een aanzienlijk aandeel van de geregistreerde vrijwilligers. Iets meer dan 3 op 5 kandidaat-vrijwilligers zijn **getrouwd of samenwonend** (62%). Een beperkte meerderheid woonde in een landelijke omgeving of dorp (in vergelijking met een stad) (55%). Tot slot was de **nationaliteit bij geboorte** van de geregistreerde vrijwilliger doorgaans **Belgisch** (92%).

Op basis van deze korte profielschets, blijkt de typische hulpaanbieder die zich registreerde via het Vlaanderen Helpt platform een **hooggeschoolede vrouw van middelbare leeftijd of iets ouder, die arbeidsactief is (of recent actief was), en over de Belgische nationaliteit beschikt van bij geboorte**. Een gelijkaardig profiel konden we ook terugvinden bij de vrijwilligers in het kader van De Warmste Week 2019, waar voornamelijk hoogopgeleide en actieve vrouwen van middelbare leeftijd deelnamen als vrijwilliger (Delanoeye, Gorleer & Hustinx, 2021).** In vergelijking met het profiel van de Vlaamse vrijwilliger wijkt de ongelijke man/vrouw-verdeling in crisisvrijwilligerswerk duidelijk af, aangezien de algemene vrijwilligerspopulatie in Vlaanderen ongeveer evenveel mannen als vrouwen telt (Hustinx et al., 2015; Hustinx & Dudal, 2020). In het vrijwilligerswerk in Vlaanderen in het algemeen bestaat evenwel een eerder traditionele rollenverdeling wat betreft de vrijwilligersactiviteiten, waarbij mannelijke vrijwilligers beduidend meer leidinggevende taken opnemen, en vrouwelijke vrijwilligers in meer uitvoerende en zorgende taken betrokken zijn. Gezien het vrijwilligerswerk tijdens de coronacrisis zich vooral in de hulp- en zorgverlening situeert (zie verder), kan de aard van deze inzet het overwicht van vrouwelijke crisisvrijwilligers vermoedelijk verklaren.

Relevant in het kader van de gezondheids crisis die door het virus wordt veroorzaakt, is dat de kandidaat-vrijwilligers zelf **blaken van gezondheid**. Maar liefst 9 op de 10 kandidaat-vrijwilligers geeft aan in een goede tot uitstekende gezondheid te verkeren. Daarnaast was men ook weinig angstig om zelf besmet te raken, wat getuigt van een eerder **lage risico-inschatting**. De kandidaat-vrijwilligers waren wel beduidend angstiger om iemand anders te besmetten. De lage persoonlijke risico-inschatting betekent echter niet dat men niet geconfronteerd werd met de gevolgen van het coronavirus. De **impact van de coronacrisis was duidelijk voelbaar op de werk- en/of gezinssituatie van de kandidaat-vrijwilligers**. Iets meer dan 1 op 3 kreeg dan ook te maken met een gewijzigde werksituatie omwille van de quarantainemaatregelen.

** Het blijft hierbij erg belangrijk om de resultaten voldoende te nuanceren. De manier waarop de resultaten zijn verzameld voor dit onderzoek en het onderzoek in het kader van De Warmste Week 2019, met name via digitaal surveyonderzoek, kan belangrijke implicaties hebben voor de specifieke groep van vrijwilligers die werd bereikt.

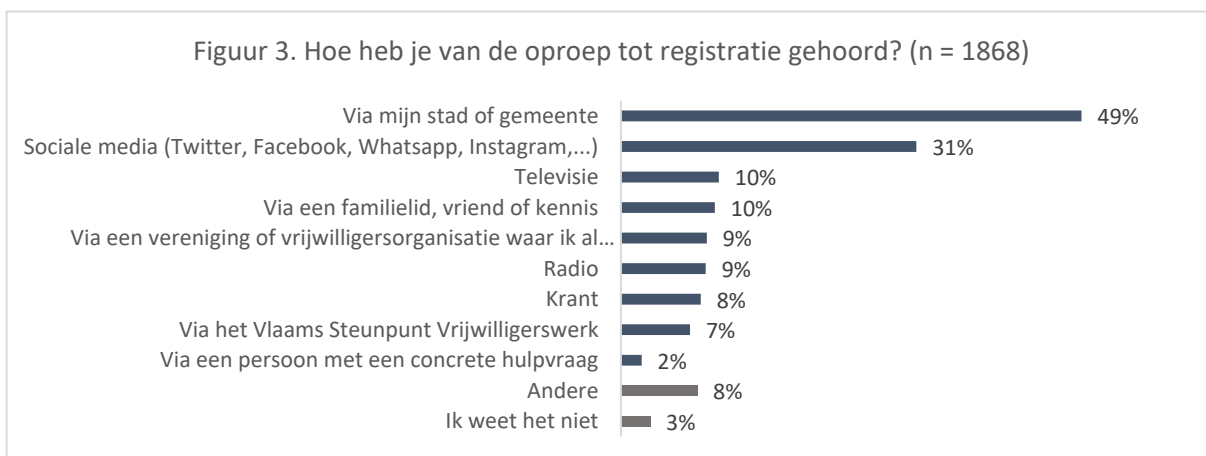
Erg opvallend is dat maar liefst **78% van alle kandidaat-vrijwilligers eerder al vrijwilligerswerk had gedaan**, waarbij het grootste deel zelfs beschouwd kan worden als actieve vrijwilligers (vrijwilligers die in het afgelopen jaar actief waren) (zie figuur 2). Van deze laatste groep actieve vrijwilligers gaf de helft aan dat ze minstens 1 keer per week aan vrijwilligerswerk had gedaan. **Dit betekent dat 1 op 4 kandidaat-vrijwilligers via Vlaanderen Helpt minstens 1 keer per week aan vrijwilligerswerk had gedaan in het afgelopen jaar.** Daarnaast bleek uit de bevraging dat 22% (van alle kandidaat-vrijwilligers) reeds langer dan 10 jaar actief was als vrijwilliger.

De resultaten geven bijgevolg aan dat het kandidaat-vrijwilligersbestand voor een groot deel uit bestaande vrijwilligers bestond. Desondanks was er toch ook een belangrijke re-activatie van voormalige vrijwilligers die niet langer actief waren (29%). Tot slot had **22% nog nooit eerder aan vrijwilligerswerk gedaan, wat wijst op nieuw aangespoorde vrijwillige energie die mogelijk vertaald kan worden in meer duurzame engagementen.**

Hoe vinden ze hun weg?

De resultaten tonen aan dat de kandidaat-vrijwilligers voornamelijk op de hoogte waren van de campagne en de mogelijkheid om zich te registreren via de lokale besturen en via sociale media (zie figuur 3). Ongeveer de helft van alle kandidaat-vrijwilligers (49%) werd op de hoogte gebracht door **de eigen stad of gemeente**. Ongeveer 1 op 3 gaf aan dat ze **via sociale media** als Twitter of Facebook op de hoogte werden gebracht. Traditionele mediakanalen zoals televisie, radio en krant speelden een beperkte rol, met slechts ongeveer 10% die via deze kanalen op de hoogte werd gebracht. Hetzelfde geldt voor de rol van familie, vrienden of kennissen (10%), verenigingen of vrijwilligersorganisaties waarin de respondenten al actief waren (9%), en het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (7%) dat mee het registratieplatform beheerde en instond voor het afsluiten van de vrijwilligersverzekering.

Waarom helpen ze?

Motieven voor crisisvrijwilligerswerk

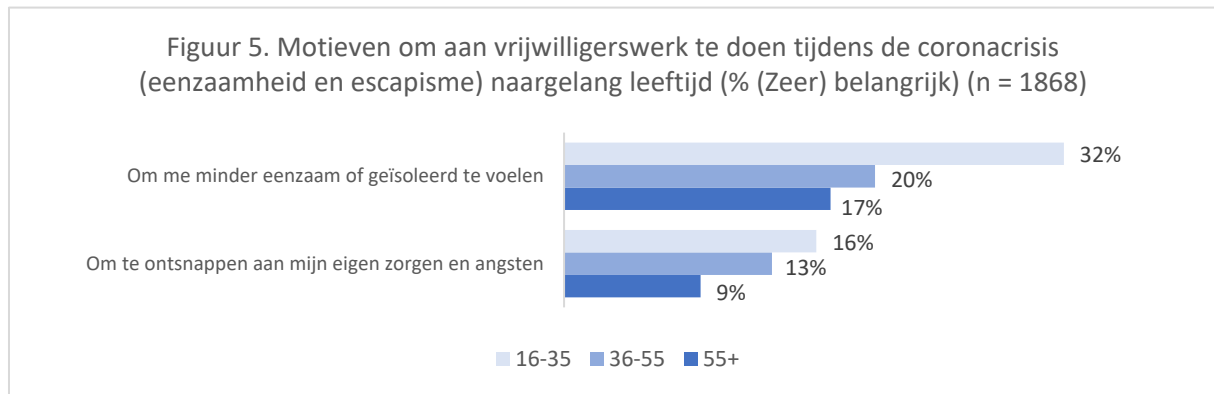
Volgens een erg invloedrijke functionele benadering in onderzoek naar motieven voor vrijwilligerswerk, doen we aan vrijwilligerswerk omdat het bepaalde psychologische noden vervult (Clary, Snyder, et al., 1998). Deze noden kunnen erg instrumenteel zijn, maar kunnen ook altruïstisch gemotiveerd zijn. Concreet onderscheiden de auteurs 6 verschillende psychologische basisfuncties die het vrijwilligerswerk kan vervullen. Kort samengevat, doen mensen aan vrijwilligerswerk om anderen te helpen op basis van altruïstische en humanitaire waarden ('*values*'), kennis, ervaring en/of bepaalde vaardigheden op te doen ('*understanding*'), sociale relaties te versterken of op te bouwen ('*social*'), professionele en/of studiegerichte kennis en ervaring op te doen ('*career*'), zichzelf te beschermen door onder meer negatieve gevoelens te vermijden ('*protective*') en zichzelf te ontwikkelen of beter te doen voelen over zichzelf ('*enhancement*').

Vanuit deze functionele benadering stellen we ook vast dat crisisvrijwilligerswerk specifieke noden kan vervullen voor de vrijwilliger (Orloff, 2011; Barraket et al., 2013). Via het vrijwilligerswerk kan men bijvoorbeeld leren omgaan met stress. Anderen helpen kan dus een manier zijn om het zelfvertrouwen te versterken en negatieve gevoelens zoals angst te verwerken. Een crisis als vandaag kan ook leiden tot gevoelens van machteloosheid, waarbij vrijwilligerswerk het gevoel geeft de touwtjes toch enigszins zelf in handen te hebben. Vrijwilligers gebruiken het solidair engagement om zich zodoende opnieuw verbonden te voelen met hun gemeenschap.

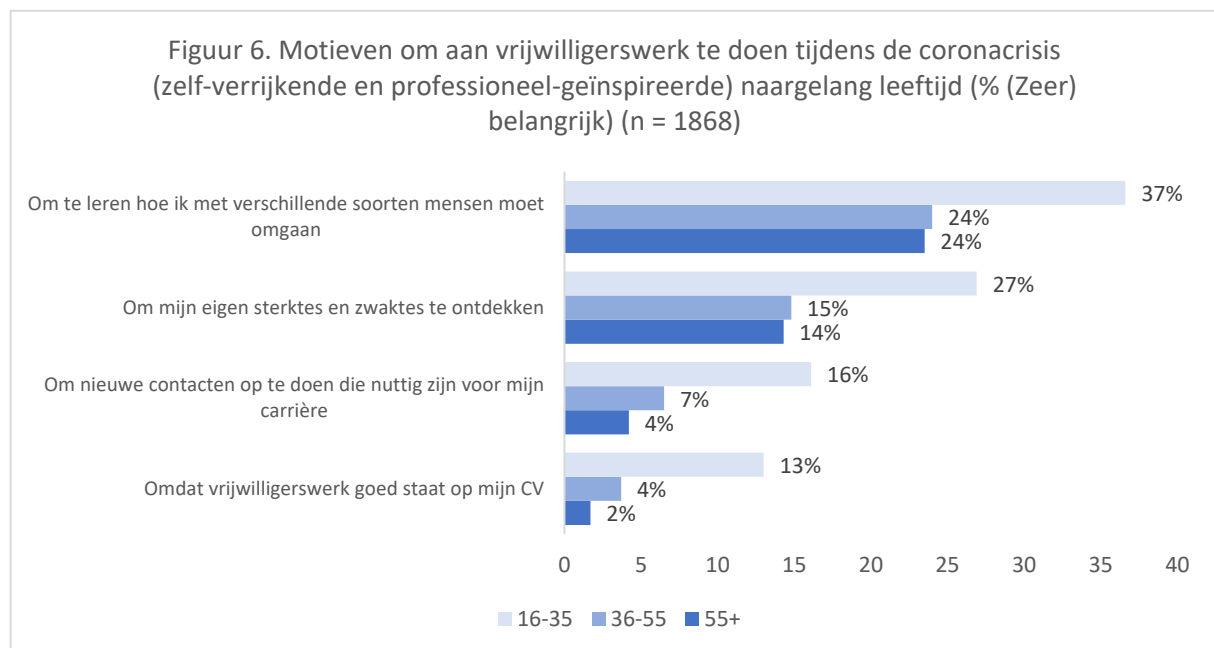
Wanneer we de resultaten van het onderzoek bekijken, valt het op dat de motieven om aan vrijwilligerswerk te doen tijdens de crisis sterk geïnspireerd zijn door een **wil om andere mensen te helpen** (95%) en een **medeleven met mensen die het moeilijk hebben** (77%) (zie figuur 4). Deze twee motivaties getuigen duidelijk van een altruïstische basis van het vrijwilligerswerk die enigszins ook verwacht kon worden. Zoals hierboven gesteld, zien we ook motieven rond het leren omgaan met de crisissituatie verschijnen. Een groot deel van de kandidaat-vrijwilligers geeft namelijk aan dat ze zich wensen in te zetten **omdat het hen het gevoel geeft dat ze iets te betekenen hebben** (66%) en **omdat ze zich hierdoor beter voelen over zichzelf** (53%). Het vrijwilligerswerk lijkt voor de vrijwilliger ook een mogelijkheid om zijn of haar eigen positie te relativeren, en hierdoor beter te kunnen omgaan met de crisissituatie. Dit blijkt uit het hoge aandeel kandidaat-vrijwilligers dat gemotiveerd werd doordat **ze beter af waren dan vele anderen** (50%) en doordat ze, door het vrijwilligerswerk, **zaken op een andere manier konden bekijken** (43%).

Slechts een minderheid gaf aan te willen vrijwilligen om zich minder eenzaam of geïsoleerd te voelen (21%), of om te ontsnappen aan de eigen zorgen en angsten (12%). Deze resultaten bevestigen de bevindingen uit een erg recente studie uit Zwitserland over vrijwilligerswerk tijdens de coronacrisis (Trautwein et al., 2020). Wanneer we deze resultaten echter bekijken in relatie tot de verschillende leeftijdscategorieën, merken we op dat deze **motieven rond eenzaamheid en escapisme belangrijker zijn voor jongere kandidaat-vrijwilligers** (zie figuur 5).

Eenzelfde trend merken we op wanneer we de zelf-verrijkende en professioneel-geïnspireerde motieven bekijken (zie figuur 6). Deze motieven bleken doorgaans minder doorslaggevend (zie verder), maar zijn dus in belangrijke mate verschillend afhankelijk van leeftijd.

Crisisvrijwilligerswerk: ook een kwestie van beschikbaarheid

Hoewel er doorgaans veel klemtoon wordt gelegd op de motieven voor vrijwilligerswerk als een belangrijke voorspeller van deelname aan vrijwilligerswerk, en de vervulling van die motieven ook een sterke drijfveer is om als vrijwilliger actief te blijven, spelen ook praktische overwegingen mee in de beslissing om als vrijwilliger actief te zijn. Naast motieven moet dus ook aandacht besteed worden aan de beschikbaarheid van mensen voor vrijwilligerswerk, en het is ook op dit vlak dat er zich veel drempels tot deelname situeren. Kunnen mensen voldoende tijd vrijmaken, is hun tijdschema ook voldoende voorspelbaar, beschikken ze over voldoende middelen, zijn ze in de mogelijkheid om zich

te verplaatsen, enzoverder. Het is belangrijk om ook over deze meer structurele variabelen na te denken, omdat ze zich ook weerspiegelen in de mate van toegankelijkheid van het vrijwilligerswerk.

Uit de resultaten van onze bevraging blijkt dat specifiek wat betreft het vrijwilligerswerk tijdens de coronacrisis, onder meer de grote(re) beschikbaarheid vanwege technische werkloosheid mede zou kunnen verklaren waarom er nu extra (tijdelijke) vrijwillige energie werd opgewekt. Naast de meer psychologische en functionele drijfveren van vrijwilligerswerk, zien we dus mogelijk ook een belangrijke rol weggelegd voor meer praktische motieven om nu aan vrijwilligerswerk te doen.

Dit lijkt in ieder geval erg aannemelijk, en de resultaten wijzen ook in deze richting. Zo geeft een aanzienlijk deel van de kandidaat-vrijwilligers aan dat de specifieke **werksituatie was gewijzigd omwille van de quarantainemaatregelen** (38%). Daarnaast gaf maar liefst **46% van de kandidaat-vrijwilligers aan dat ze extra tijd ter beschikking hadden gedurende deze crisisperiode** (bv. omwille van technische werkloosheid) **en zich daarom ook registreerden om aan vrijwilligerswerk te doen**.

Uit een analyse van de aanbevelingen die respondenten konden geven om de werking te verbeteren, bleek deze technische werkloosheid ook tot opvallende gemengde reacties te leiden. Zo gaven sommigen aan dat ze het initiatief erg apprecieerden omdat het hen de mogelijkheid bood om hun tijd zinvol te spenderen ten tijde van technische werkloosheid. Anderzijds kwam er ook kritiek van enkele vrijwilligers dat de beschikbaarheid van jobs die konden worden uitgevoerd door vrijwilligers de technische werkloosheid mogelijk in de hand kon werken.

Welke hulp boden ze?

Niet alle kandidaat-vrijwilligers hebben zich uiteindelijk ingezet in het kader van de coronacrisis. **Iets minder dan 4 op 5 van de kandidaat-vrijwilligers die deelnamen aan het onderzoek zette zich daadwerkelijk in tijdens de coronacrisis** (79%).

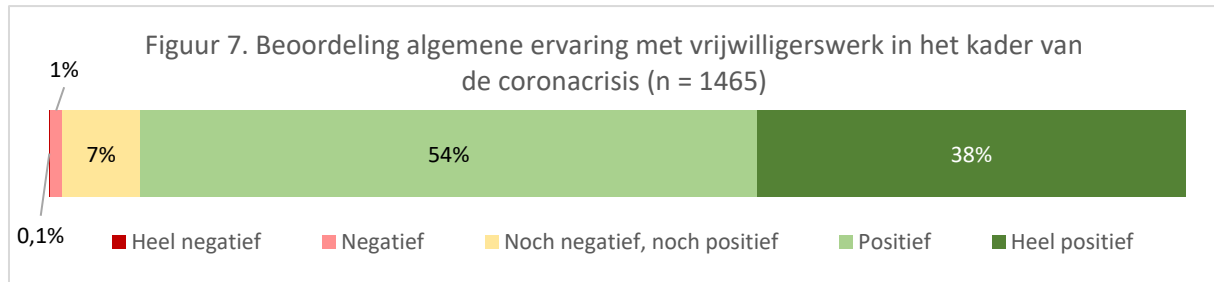
De meest uitgevoerde activiteiten zijn respectievelijk (percentages berekend op het aandeel personen dat zich daadwerkelijk inzette na registratie (n = 1466)): **boodschappen doen en/of rondbrengen** (45%), **mondmaskers maken en/of rondbrengen** (42%) en **sociaal contact onderhouden** (22%). Via de categorie 'Andere' (18%) maakten de vrijwilligers ook duidelijk dat de **verscheidenheid aan uitgevoerde activiteiten enorm divers** was. Bovenop de mogelijke activiteiten die we reeds in de survey opnamen, rapporteerden de vrijwilligers een veelheid aan taken die ze gedurende de coronacrisis opnamen. Zo zetten ze zich onder meer in door logistieke hulp aan te bieden, IT-hulp aan te bieden, administratief werk uit te voeren, flyers, folders en/of nieuwsbrieven rond te delen, schorten te maken, enzovoort.

De vrijwilligers waren **doorgaans actief van het begin tot het einde van de crisisperiode** (47%), verwijzende naar de eerste lockdownperiode die inging vanaf 18 maart. De meerderheid zette zich ook **meer dan 1 keer per week** in (55%) en organiseerde de **activiteiten op eigen initiatief** (55%).

Wat ging goed?

Recent onderzoek toont aan dat tevredenheid met het vrijwilligerswerk tijdens de coronacrisis een belangrijke rol kan spelen in het verduurzamen van de vrijwillige energie (Trautwein et al., 2020). De mate waarin vrijwilligers tevreden zijn over het vrijwilligerswerk bepaalt in belangrijke mate de intentie om opnieuw te vrijwilligen in de toekomst.

Met die tevredenheid blijkt het heel erg goed te zitten (zie figuur 7). Het **vrijwilligerswerk in het kader van de coronacrisis werd door een overwegend aandeel van de vrijwilligers als positief of heel positief beschouwd** (92%), al moeten we hier ook een kanttekening bij plaatsen. Zo zijn het vermoedelijk ook de meer tevreden vrijwilligers die hebben deelgenomen aan het onderzoek.

Hoe kunnen we deze hoge tevredenheid nu verklaren? Mogelijk speelt een vervulling van de motieven een belangrijke rol hierin. Het bovengenoemd onderzoek stelde namelijk vast dat de **tevredenheid in sterke mate gedreven is door de vervulling van motieven die belangrijk geacht worden door de vrijwilliger** (Trautwein et al., 2020). Uit de resultaten blijkt dan ook dat het werk voor de meerderheid van de vrijwilligers **veel voldoening gaf** (75%). De vrijwilligers voelden doorgaans ook **veel waardering voor het werk dat ze deden** (73%). 67% geeft aan dat ze hun **bijdrage als belangrijk beschouwden** en 3 op 5 vrijwilligers (60%) geven bovendien aan dat ze **echt het gevoel hebben dat ze een verschil hebben gemaakt**. Bovenstaande verklaringen wijzen op de mogelijke manieren waarop vrijwilligerswerk kan helpen om met de crisissituatie om te gaan. Via het vrijwilligerswerk kon men, naast anderen, ook zichzelf helpen door een verhoogde zelfwaardering en het gevoel zelf ook iets te betekenen hebben.

Zoals verwacht vertaalt de hoge tevredenheid zich ook in een **hoge intentie om opnieuw aan vrijwilligerswerk te doen** bij de vrijwilligers (zie figuur 8). De gemiddelde score op deze 11-puntenschaal bedraagt 8,3 voor alle vrijwilligers. **Let op: de intentie om opnieuw aan vrijwilligerswerk te doen ligt beduidend hoger bij reeds actieve vrijwilligers (vrijwilligers die in het afgelopen jaar vrijwilligerswerk hebben gedaan)**. Zo ligt de gemiddelde score op de puntenschaal veel hoger bij de actieve vrijwilligers, ten opzichte van de voormalig actieve vrijwilligers of nieuwe vrijwilligers (9,1 versus 7,6 (voormalig actieve vrijwilligers) en 7,4 (nieuwe vrijwilligers)).

Desondanks blijkt er een **enorme capaciteit aan positieve vrijwillige energie die mogelijk ook verduurzaamd kan worden**. De vraag is nu: hoe dan? Hieronder geven we een overzicht van wat de kandidaat-vrijwilligers als doorslaggevende elementen beschouwen om nog vrijwilligerswerk te overwegen (zie figuur 9). In de bevraging werd er voornamelijk op de praktische elementen van het vrijwilligerswerk ingezet (zie verder).

Uit de figuur blijkt dat **flexibiliteit erg belangrijk** wordt beschouwd. Deze flexibiliteit heeft betrekking op het **tijdstip waarop men zich kan inzetten** (91%), maar ook op de **mogelijkheid om zich kortstondig in te zetten** zonder veel verplichtingen (86%). De mogelijkheid om zich zonder verplichtingen te kunnen inzetten wordt in beperkte mate minder belangrijk beschouwd door de actieve vrijwilligers (vrijwilligers die in het afgelopen jaar reeds actief waren) in verhouding tot de voormalig actieve vrijwilligers of de nieuwe vrijwilligers (86% versus 91% (voormalig actieve vrijwilligers) en 90% (nieuwe vrijwilligers)). De **keuzevrijheid over het soort vrijwilligerswerk of takenpakket** werd ook door bijna alle kandidaat-vrijwilligers als belangrijk beschouwd (91%). Daarnaast vervullen de **vlotte bereikbaarheid van de activiteit of organisatie** (84%) en het **beschikken over een persoonlijk aanspreekpunt** (75%) de top 5.

Wat kan beter?

Naast de erg positieve beoordeling van de vrijwilligersengagementen en de hoge verklaarde intentie om opnieuw aan vrijwilligerswerk te doen, constateerden we ook een aantal zaken die nog beter kunnen. Voor het formuleren van de aanbevelingen baseren we ons zowel op onze analyse van de resultaten als de suggesties die door de respondenten zelf werden geformuleerd op het einde van de vragenlijst.

Creëer duidelijkheid

Het erg hoge aantal vrijwilligers dat zich registreerde via Vlaanderen Helpt of een ander digitaal platform in het kader van de campagne is erg hoopgevend, en vertegenwoordigt ook een vat vol potentiële vrijwillige energie.. Toch hebben we dit **vat vol energie niet ten volle benut**. Volgens onze resultaten heeft 1 op 5 kandidaat-vrijwilligers zich namelijk toch niet ingezet tijdens de crisis. Maar waarom niet?

Van alle niet-geactiveerde kandidaat-vrijwilligers (n = 402) geeft maar liefst 65% aan dat ze **nooit werden gecontacteerd met een specifieke hulpvraag**. Dit maakt het ontbreken van een concrete hulpvraag direct ook de belangrijkste reden waarom de groep van niet-geactiveerde kandidaat-vrijwilligers zich niet heeft ingezet. Uit een analyse van de suggesties die door de respondenten zelf

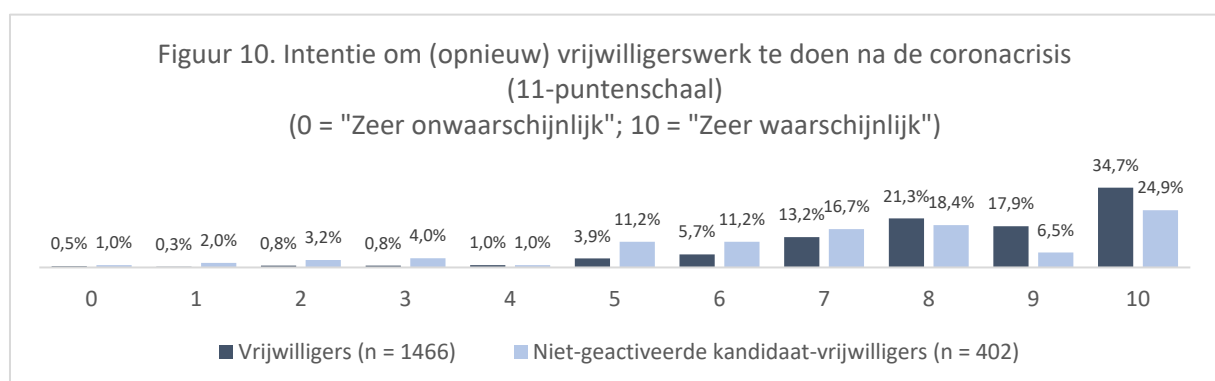
werden geformuleerd, blijkt een gebrek aan informatie een erg belangrijke factor. Vele kandidaat-vrijwilligers wisten niet wat er van hen verwacht werd. Ze gaven zich op om hulp te bieden wanneer nodig, maar werden nooit gecontacteerd. Dat het zich ter beschikking stellen een belangrijk motief voor registratie was, blijkt ook uit de andere resultaten. Zo gaf maar liefst 81% van alle kandidaat-vrijwilligers aan dat ze zich registreerden via het platform om zich beschikbaar te stellen voor het geval dat men hulp nodig had. Dit bleek dan ook de belangrijkste reden waarom kandidaat-vrijwilligers zich registreerden via VlaanderenHelpt of een ander digitaal platform in het kader van de campagne.

De massale hulpbereidheid kunnen we uiteraard enkel maar aanmoedigen, maar we moeten toch opletten dat we deze niet onbeantwoord laten. De opmerkingen en suggesties van de kandidaat-vrijwilligers waren namelijk erg duidelijk: **het niet beantwoorden van de hulpbereidheid leidt mogelijk tot negatieve gevoelens zoals frustratie**. De resultaten geven aan dat ongeveer 1 op 3 kandidaat-vrijwilligers die niet werd gecontacteerd zich achteraf gefrustreerd voelde:

‘Ik ben zeer zwaar teleurgesteld dat ik niet heb mogen helpen als vrijwilliger in deze tijden. Stop ermee door te zeggen dat het dankzij vele vrijwilligers is dat dit en dat is gedaan. Ik persoonlijk vind het een schande dat iemand die zich wilt engageren de kans niet krijgt.’

‘Ze hebben nood aan vrijwilligers, maar ben nooit voor eender wat gecontacteerd, daar stel ik me ernstige vragen bij.’

Zich niet kunnen inzetten ondanks registratie heeft mogelijk ook een impact op de intentie om in de toekomst nog te vrijwilligen. Eerder stelden we al dat de hoge tevredenheid met het vrijwilligerswerk tijdens de coronacrisis zich vertaalt in een hoge intentie om opnieuw aan vrijwilligerswerk te doen na de coronacrisis. Deze intentie ligt echter lager bij de niet-geactiveerde kandidaat-vrijwilligers (zie figuur 10). Wanneer we eenzelfde 11-puntenschaal gebruiken, zien we de gemiddelde intentiescore van 8,3 bij de vrijwilligers dalen naar 7,2 bij de kandidaat-vrijwilligers die zich registreerden, maar uiteindelijk niet inzetten. Een mogelijke verklaring is dat de negatieve gevoelens die zich uiten na het gebrek aan contactopname een belangrijke rol speelt op de toekomstige intentie om nog te vrijwilligen.

Het niet beantwoorden van de hulpvragen vormt dus een reële bedreiging voor de duurzaamheid van het vrijwilligersengagement. Bijgevolg is het erg belangrijk dat er **transparant en duidelijk gecommuniceerd wordt over het doel van het platform** zodat er geen verkeerde verwachtingen worden gesteld bij de kandidaat-vrijwilligers. De suggesties en opmerkingen van de kandidaat-vrijwilligers geven aan dat het gebrek aan enige vorm van communicatie reeds voldoende aanleiding is om zich af te zetten tegen de campagne.

De nood aan duidelijkheid heeft ook betrekking op de gratis vrijwilligersverzekering die werd aangeboden. **Het was voor sommigen niet duidelijk of ze al dan niet verzekerd waren na registratie.** Ook hier kan een simpele bevestiging over de verzekeringsstatus soelaas bieden. **1 op 5 vrijwilligers vond ook dat er onvoldoende informatie werd voorzien over het wettelijke kader en de verzekering.** Daarnaast staat de gratis vrijwilligersverzekering, een centrale maatregel die de Vlaamse overheid nam om het crisisvrijwilligerswerk te stimuleren en ondersteunen, in de beleving van de vrijwilligers zelf veel minder centraal. 83% van alle vrijwilligers geeft namelijk aan dat ze zich ook hadden ingezet zonder verzekering. Terwijl de grenzeloze hulpbereidheid erg hoopvol is, toont het ook aan dat de vrijwilligers **het belang van een vrijwilligersverzekering eerder als bijkomstig beschouwen.** De gratis vrijwilligersverzekering was ook weinig van belang als drijfveer om zich te registreren, en werd zelfs nog minder belangrijk beschouwd door de vrijwilligers die nog nooit eerder vrijwilligerswerk deden.

Benadruk de meerwaarde van het platform en vermijd versnippering

Opvallend: maar liefst ongeveer **2 op 3 kandidaat-vrijwilligers beschouwen een digitaal informatie- en registratieplatform belangrijk voor het overwegen van vrijwilligerswerk in de toekomst.** Dit getuigt van het belang dat een digitaal informatie- en registratieplatform kan spelen bij het motiveren van (potentiële) vrijwilligers ten tijde van een crisis. Toch beschouwt slechts 28% van alle vrijwilligers het specifieke digitale platform van Vlaanderen Helpt als een nuttig platform. Ondanks de mogelijke meerwaarde van een digitaal platform als Vlaanderen Helpt, lijkt het dus mis te lopen in de uitwerking en blijft het potentieel onbenut.

Tot slot blijkt de **versnippering van de verschillende platformen** (Vlaanderen Helpt versus andere platformen in het kader van de campagne) tot veel onduidelijkheid en wrevel te leiden. Uit de opmerkingen van de (kandidaat-)vrijwilligers blijkt dat het onderscheid tussen de verschillende platformen niet duidelijk was, ondanks de verschillende functies die ze vervulden. De ontwikkeling van **één centraal platform als een centrale hub voor informatie- en registratiemogelijkheden** lijkt de meest geschikte oplossing.

Maak het allemaal nog makkelijker

We vallen stilaan in herhaling, maar het is van **centraal belang dat het voor de (kandidaat-)vrijwilliger makkelijk is om zich in te zetten.** Hoe eenvoudiger, hoe beter! Elke barrière in de registratieprocedure kan een bron zijn van ontevredenheid en ertoe leiden dat de (kandidaat-)vrijwilliger afhaakt. Ook wanneer er problemen zijn, moet het uiterst eenvoudig zijn om hulp te vragen. **Een duidelijk aanspreekpunt voor de vrijwilligers is dus erg belangrijk.** Zo geeft 75% van alle kandidaat-vrijwilligers ook aan dat een persoonlijk aanspreekpunt belangrijk is om nog vrijwilligerswerk te overwegen in de toekomst. Op dit moment wist slechts 64% van alle vrijwilligers wie ze moesten aanspreken (persoon of instantie) bij eventuele problemen.

Het bevorderen van de vrijwillige energie wordt ook gefaciliteerd door **de ongedwongenheid van de vrijwilligerstaken** zelf. De mogelijkheid om zich kortstondig in te zetten **zonder veel verplichtingen** werd als een van de belangrijkste elementen beschouwd om vrijwilligerswerk te overwegen. Daarnaast werd er ook **veel flexibiliteit** verwacht over het tijdstip waarop men zich kon inzetten. Tot slot speelt ook de **bereikbaarheid** van de organisatie of activiteit een erg belangrijke rol.

Stel de voordelen van crisisvrijwilligerswerk in de kijker

Vrijwilligerswerk kan een manier zijn om te leren omgaan met een crisissituatie. Velen gaven dan ook aan dat ze zich wilden inzetten omdat het hen het gevoel geeft dat ze iets te betekenen hebben, en/of

omdat ze zich hierdoor beter voelen over zichzelf. Andere motieven speelden ook een rol, en er werden ook verschillen vastgesteld op basis van leeftijd (zie eerder).

Het crisisvrijwilligerswerk tijdens de coronacrisis lijkt dan ook in belangrijke mate geholpen te hebben voor de vrijwilligers. Veel vrijwilligers gaven namelijk aan dat het vrijwilligerswerk hen voldoening gaf, dat ze veel waardering voelden voor het werk dat ze deden en dat het hen het gevoel gaf dat ze hierdoor echt een verschil maakten. Het **benadrukken van deze positieve gevolgen van vrijwilligerswerk kan een manier zijn om mensen die het moeilijk hebben over de streep te trekken en te helpen tijdens de crisis.**

Zorg dat iedereen crisisvrijwilliger kan zijn

Het lijkt erop dat de vrijwillige crisishulpverlening opnieuw in belangrijke mate gedreven werd door de *usual suspects* binnen het vrijwilligerswerk. De typische kandidaat-vrijwilliger was namelijk hooggeschoold, arbeidsactief (of recent arbeidsactief), op gemiddelde leeftijd of iets ouder, kerngezond, en sprak thuis doorgaans Nederlands. Ook de geheel nieuwe vrijwillige energie, gebaseerd op het aandeel vrijwilligers die nog nooit eerder vrijwilligerswerk hadden gedaan, week slechts in beperkte mate af van dit profiel, al was deze groep en de groep gereactiveerde vrijwilligers doorgaans iets jonger dan de groep actieve vrijwilligers.

Met uitzondering van de afwijkende man/vrouw-verdeling in het crisisvrijwilligerswerk (zie eerder) lijkt de crisisvrijwilliger dus in belangrijke mate bestaande patronen van ongelijkheid in het vrijwilligerswerk te bestendigen. Toch moeten we deze bevinding nuanceren. De resultaten in dit rapport zijn namelijk gebaseerd op een Nederlandstalige survey die vermoedelijk minder meer- en anderstalige personen heeft kunnen bereiken. Dit kan belangrijke implicaties hebben voor het profiel van de crisisvrijwilliger dat we binnen dit onderzoek schetsen. Daarnaast kon ook de digitale aard van het platform reeds tot een beperktere groep van kandidaat-vrijwilligers hebben geleid, die bijgevolg de informele crisisvrijwilliger weinig accuraat weerspiegelt. Met enige voorzichtigheid kunnen we ons dan ook de vraag stellen in welke mate dat de specifieke vorm van de Vlaanderen Helpt campagne een bestendiging van de ongelijkheid in het vrijwilligerswerk in de hand werkt. Laat ons dan ook samen nadenken over andere vormen voor toekomstige initiatieven waardoor we iedereen crisisvrijwilliger laten zijn, en niemand uit de boot dreigt te vallen.

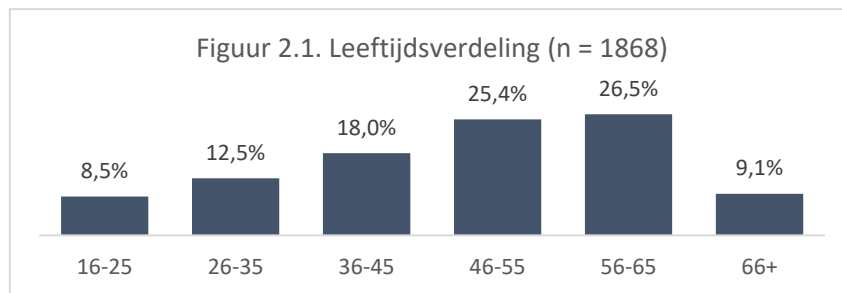
Overzicht van de resultaten

Profiel van de geregistreeerde vrijwilligers

Socio-demografisch profiel

2 op 3 kandidaat-vrijwilligers zijn vrouwen (66,7%; aantal = 1246). Ongeveer 28% van de respondenten is man (aantal = 524). Een minderheid is non-binair (2,4%; aantal = 45) of geeft liever geen informatie over gender (2,8%; aantal = 53).

De gemiddelde leeftijd van de kandidaat-vrijwilliger is 48 jaar. Een overzicht van de leeftijdsverdeling is beschikbaar in figuur 2.1.

De geregistreeerde vrijwilligers zijn voornamelijk hoogopgeleid: 62,4% bezit een diploma hoger onderwijs (aantal = 1166). Iets meer dan 1 op 3 beschikt over een diploma secundair onderwijs (34,3%; aantal = 641). De overige kandidaat-vrijwilligers hebben een diploma lager onderwijs (1,4%; aantal = 26), of hebben geen opleiding genoten (0,2%; aantal = 3). 32 respondenten (1,7%) gaven liever geen antwoord op de vraag over opleidingsniveau.

De meerderheid van de kandidaat-vrijwilligers is actief op de arbeidsmarkt. 41,8% (aantal = 780) werkt voltijds en 16,8% (aantal = 313) werkt deeltijds. Iets minder dan 1 op 5 kandidaat-vrijwilligers geeft aan gepensioneerd te zijn (19,2%; aantal = 358). Een minderheid van ongeveer 10% is niet-actief door langdurige ziekte, het opnemen van huishoudelijke taken, of andere ongespecificeerde redenen (9,7%; aantal = 182). Studenten vormen 6,2% (aantal = 115) van de totale groep geregistreeerde vrijwilligers. Tot slot geeft 5,5% (aantal = 103) aan zich in een andere werksituatie te bevinden (bv. freelancers, gecombineerde statuten,...).

Iets meer dan 3 op 5 kandidaat-vrijwilligers zijn getrouwd of samenwonend (61,6%; aantal = 1151). 22,5% van de geregistreeerde vrijwilligers (aantal = 420) geeft aan alleenstaand te zijn (niet eerder samenwonend of getrouwd). Het overige deel is gescheiden (of beëindigd contract wettelijk samenwonen) (10,3%; aantal = 192), weduwnaar/weduwe (2,8%; aantal = 52), geeft een andere vorm van burgerlijke status aan (1,9%; aantal = 36), of geeft liever geen informatie over de burgerlijke status (0,9%; aantal = 17). De meerderheid heeft kinderen (65,9%; aantal = 1231), maar slechts iets meer dan 1 op 3 deelnemers heeft inwonende kinderen (37,7%; aantal = 704).

De nationaliteit bij geboorte was voornamelijk Belgisch (92,1%; aantal = 1720). 4,3% van de geregistreeerde vrijwilligers beschikte bij geboorte over een andere nationaliteit binnen de EU (aantal = 80). Slechts een zeer kleine minderheid (3,2%; aantal = 60) beschikte over een andere nationaliteit buiten de EU. Iets minder dan 1% gaf liever geen informatie over zijn/haar nationaliteit bij geboorte. Ook de nationaliteit van de vader bij geboorte was voornamelijk Belgisch (89,2%; aantal = 1666). Hetzelfde geldt voor de nationaliteit van de moeder bij geboorte (89,5%; aantal = 1672). Het merendeel van de kandidaat-vrijwilligers spreekt meestal of altijd Nederlands thuis (92,6%; aantal =

1729). Bij deze resultaten moeten twee belangrijke kanttekeningen geplaatst worden. Vooreerst bestaat er de mogelijkheid dat we met onze Nederlandstalige survey minder makkelijk meer- en anderstalige personen hebben kunnen bereiken. Ten tweede was het online digitaal platform mogelijk niet voor iedereen even toegankelijk. Dat de respondenten (of vader en moeder van de respondenten) in onze steekproef overwegend de Belgische nationaliteit bij geboorte hadden, sluit met andere woorden niet uit dat andere bevolkingsgroepen zich ook hebben ingezet, zij het op een meer informele manier.

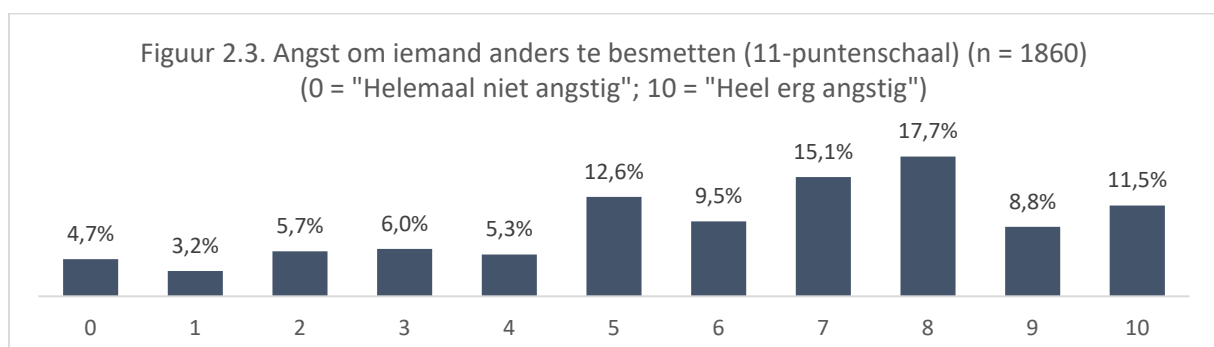
De respondenten beschouwen hun woonomgeving doorgaans als landelijk of een dorp (54,7%; aantal = 1022).

De impact van het coronavirus

Omdat de vrijwillige inzet kaderde binnen de wereldwijde pandemie ten gevolge van het coronavirus, werd er in deze survey ook gepeild naar de impact van het coronavirus op de woon- en leefsituatie van de geregistreerde vrijwilliger.

De overgrote meerderheid van de kandidaat-vrijwilligers had tot op het moment van de bevraging geen besmetting met het coronavirus opgelopen (of althans niet op de hoogte van een mogelijke besmetting) (98,2%; aantal = 1834). Velen kenden echter wel iemand in de directe omgeving (bv. familielid, vriend/vriendin,...) die besmet was met het virus. Zo gaf iets meer dan 2 op 5 kandidaat-vrijwilligers aan iemand te kennen die besmet was (41,2%; aantal = 770).

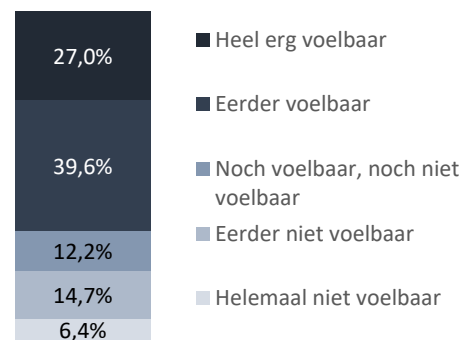
De angst om zelf besmet te raken werd gemeten aan de hand van een 11-puntenschaal, gaande van 0 ("Helemaal niet angstig") tot en met 10 ("Heel erg angstig"). De gemiddelde score op deze schaal bedraagt 4,5 (standaardafwijking = 2,7; n = 1867), wat kan geïnterpreteerd worden als een eerder matige risicoperceptie. De angst om iemand anders te besmetten werd gemeten aan de hand van eenzelfde schaal. De gemiddelde score bedraagt hier 6,1 (standaardafwijking = 2,8; n = 1860), wat op een iets hogere waakzaamheid met betrekking tot het risico voor anderen wijst. Een overzicht van beide schaalverdelingen is beschikbaar in figuur 2.2 en figuur 2.3.

De impact van de coronacrisis op de werk- en/of gezinssituatie van de geregistreerde vrijwilligers was voor velen duidelijk voelbaar (zie figuur 2.4). Slechts 6,4% (aantal = 120) gaf aan dat de impact helemaal niet voelbaar was. 2 op 3 kandidaat-vrijwilligers gaven aan dat de impact voelbaar was (66,6%; aantal = 1244).

Een aanzienlijk deel van de geregistreerde vrijwilligers gaf bovendien aan dat de specifieke werksituatie was gewijzigd omwille van de quarantainemaatregelen tijdens de coronacrisis (37,7%; aantal = 704).

Figuur 2.4. Voelbaarheid van de coronacrisis op de werk- en/of gezinssituatie (n = 1867)

Voorgaande ervaring met vrijwilligerswerk

In de survey peilden we ook naar de mogelijke ervaring met vrijwilligerswerk vóór de coronacrisis (zie figuur 2.5). We hanteerden hiervoor, in overeenstemming met de Belgische vrijwilligerswet (2005, artikel 3), volgende definitie van vrijwilligerswerk: ‘onbetaald en onverplicht werk voor een vereniging, maatschappelijke organisatie, stad of gemeente.’ Voor de vrijwilligersactiviteiten mocht men wel een kostenvergoeding hebben ontvangen.

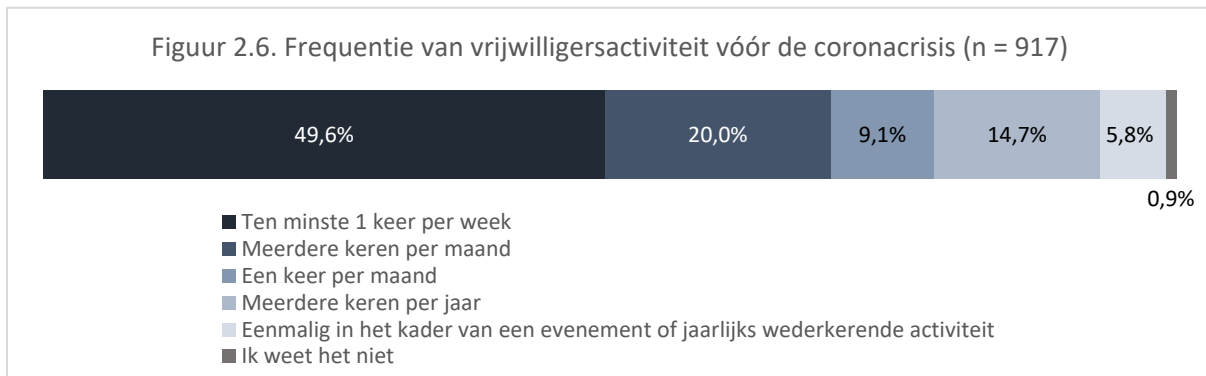
Bijna de helft van alle kandidaat-vrijwilligers had eerder al vrijwilligerswerk gedaan in het afgelopen jaar (49,1%; aantal = 917). Deze groep beschouwen we als **actieve vrijwilligers**. Een aanzienlijk deel van de steekproef had eerder al vrijwilligerswerk gedaan, maar niet in het afgelopen jaar (29,1%; aantal = 543). Tot slot had ongeveer 1 op 5 nog nooit vrijwilligerswerk gedaan (21,8%; aantal = 408).

Figuur 2.5. Ervaring met vrijwilligerswerk vóór de coronacrisis (n = 1868)

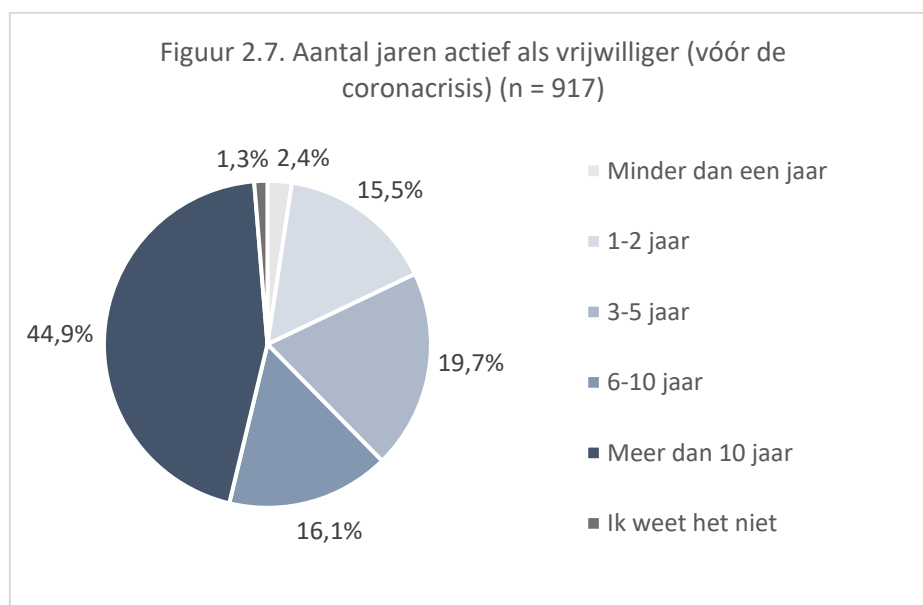
Aard van de vrijwilligersactiviteiten uitgevoerd door actieve vrijwilligers vóór de coronacrisis (n = 917)

Ongeveer de helft van alle actieve vrijwilligers^{††} deed ten minste een keer per week aan vrijwilligerswerk in het afgelopen jaar (vóór de coronacrisis) (49,6%; aantal = 455) (zie figuur 2.6). Het overige deel van actieve vrijwilligers deed meerdere keer per maand aan vrijwilligerswerk (20,0%; aantal = 183), een keer per maand aan vrijwilligerswerk (9,1%; aantal = 83), meerdere keren per jaar aan vrijwilligerswerk (14,7%; aantal = 135), of slechts eenmaal aan vrijwilligerswerk in het kader van een evenement of jaarlijks wederkerende activiteit (5,8%; aantal = 53).

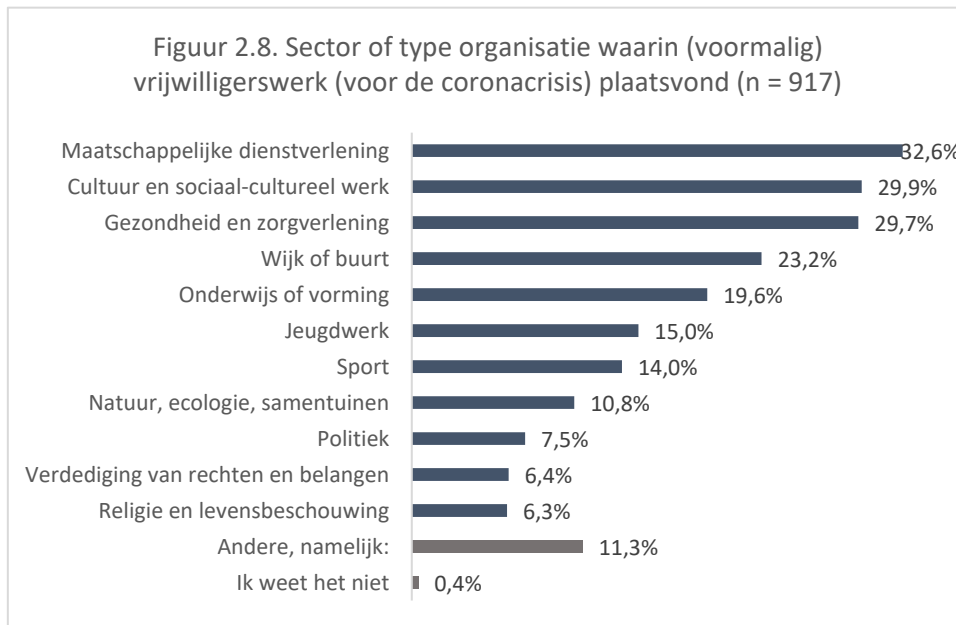
Bijna de helft van alle actieve vrijwilligers was reeds actief als vrijwilliger voor meer dan 10 jaar (44,9%; aantal = 412). 16,1% van de vrijwilligers (aantal = 148) was reeds 6 tot 10 jaar actief, en 37,6% (aantal = 345) 5 jaar of minder (zie figuur 2.7).

Wanneer we de frequentie en de duur van het vrijwilligerswerk buiten de coronacrisis combineren, kunnen we concluderen dat de Vlaanderen Helpt campagne vooral de groep van regelmatige en langdurige vrijwilligers in Vlaanderen wist te mobiliseren voor het crisisvrijwilligerswerk in respons op de COVID-19 pandemie.

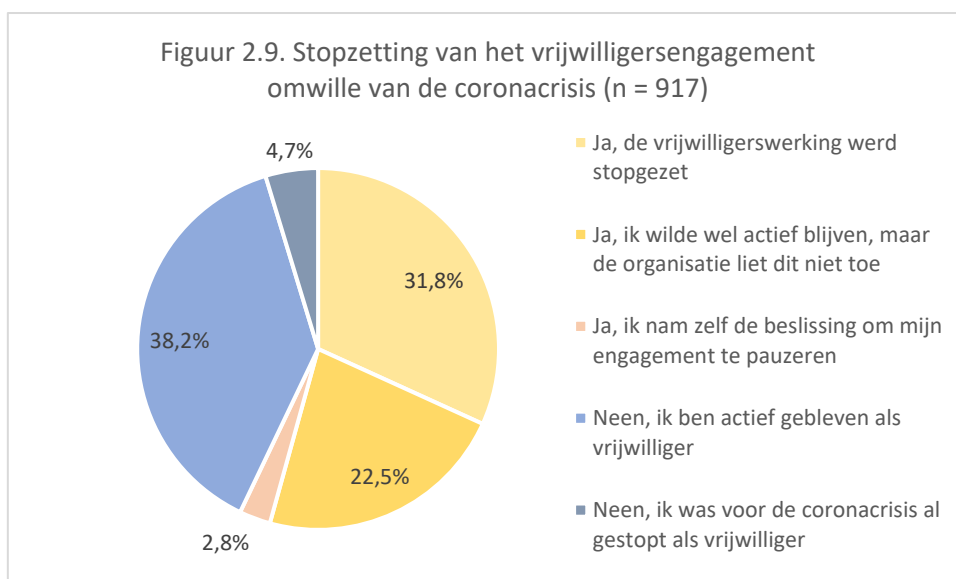

^{††} Wanneer we dit op de totale steekproef van geregistreerde vrijwilligers bekijken, had 1 op 4 in het afgelopen jaar minstens 1 keer per week aan vrijwilligerswerk gedaan (24,4%; aantal = 455).

De actieve vrijwilligers engageren zich los van de coronacrisis voornamelijk in de sectoren van maatschappelijke dienstverlening (32,6%; aantal = 299), cultuur en sociaal-cultureel werk (29,9%; aantal = 274) en gezondheid en zorgverlening (29,7%; aantal = 272) (zie figuur 2.8). Interessant is dat ook een aanzienlijk deel (23%, aantal = 213) op lokaal vlak in wijk of buurt actief is, wat ook aansluit bij de lokale focus van het crisisvrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk in het domein van politiek, recht en/of religie was minst voorkomend onder de groep van actieve vrijwilligers.

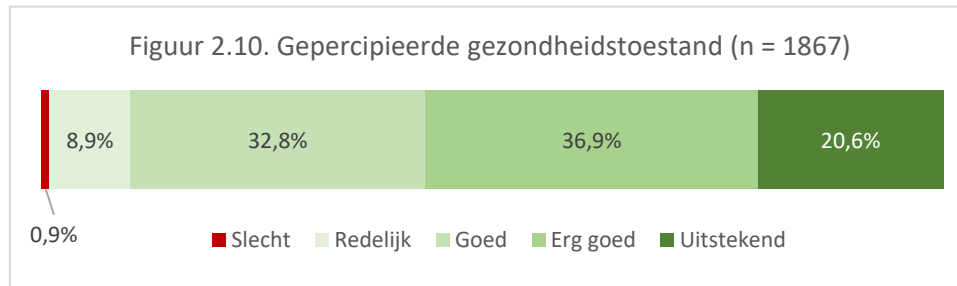
De bestaande vrijwilligersactiviteit werd in vele gevallen stopgezet door de coronacrisis (zie figuur 2.9). Ongeveer 1 op 3 (31,8%; aantal = 292) gaf aan dat het vrijwilligerswerk door de organisatie zelf werd stopgezet. 22,5% gaf aan ze wel actief wilden blijven, maar dat de organisatie dit niet toeliet (aantal = 206). Een erg beperkte groep van vrijwilligers koos zelf om de vrijwilligersactiviteit stop te zetten (2,8%; aantal = 26). 38,2% van de actieve vrijwilligers (aantal = 350) besliste om actief te blijven als vrijwilliger. Een kleine minderheid was reeds gestopt als vrijwilliger alvorens dat de coronacrisis uitbrak (4,7%; aantal = 43).

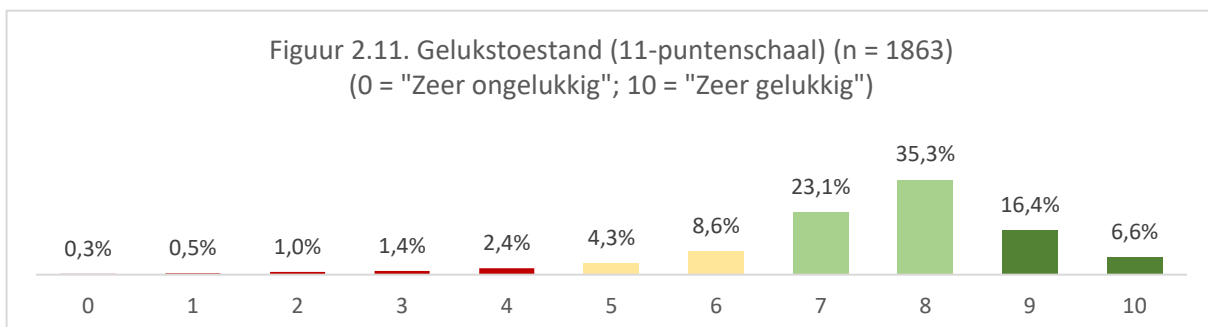
Andere kenmerken van de geregistreerde vrijwilliger

Gezondheid en geluk

Op basis van een eigen inschatting, verkeerden de geregistreerde vrijwilligers in goede gezondheid (zie figuur 2.10). De algemene gezondheidstoestand werd door ongeveer 9 op de 10 kandidaat-vrijwilligers als goed tot uitstekend beschouwd (90,3%; aantal = 1685). Iets minder dan 1 op 10 (8,9%; aantal = 166) beschouwde de eigen gezondheidstoestand als 'redelijk'. Minder dan 1% (aantal = 16) gaf aan zich in een slechte gezondheidstoestand te bevinden.

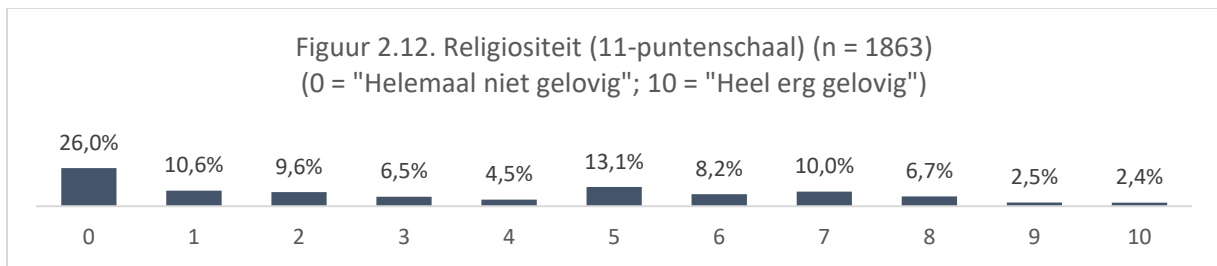
De kandidaat-vrijwilligers beschouwden zichzelf doorgaans ook gelukkig. Dit werd gemeten aan de hand van een 11-puntenschaal (zie figuur 2.11). De gemiddelde score op deze schaal bedraagt 7,5 (standaardafwijking = 1,6; n = 1863). Ongeveer 1 op 4 beschouwde zichzelf zeer gelukkig, met een score van 9 of 10 op de 11-puntenschaal (23,0%; aantal = 429). De meerderheid beschouwde zichzelf gelukkig, met een score van 7 of 8 (58,4%; aantal = 1088). Iets minder dan 1 op 5 (18,6%; aantal = 346) gaf een score van 6 of lager.

Religiositeit

In de survey werden twee indicatoren van religiositeit opgenomen: (i) de mate waarin men zichzelf als gelovig beschouwt en (ii) religieuze participatie in de vorm van deelname aan religieuze diensten (afgezien van speciale gelegenheden zoals huwelijken en begrafenissen).

Gelovigheid werd gemeten aan de hand van een 11-puntenschaal, gaande van 0 ('Helemaal niet gelovig') tot en met 10 ('Heel erg gelovig') (zie figuur 2.12). De gemiddelde score bedroeg 3,5 (standaardafwijking = 3,0; n = 1863). Uit de figuur kan afgeleid worden dat er bij de Vlamingen die zich geëngageerd hebben tijdens de coronacrisis enerzijds een grote groep van niet-gelovige tot zeer matig gelovige vrijwilligers, en anderzijds een beduidende groep van gemiddeld gelovige vrijwilligers bestond. Slechts een minderheid beschouwt zichzelf als sterk gelovig.

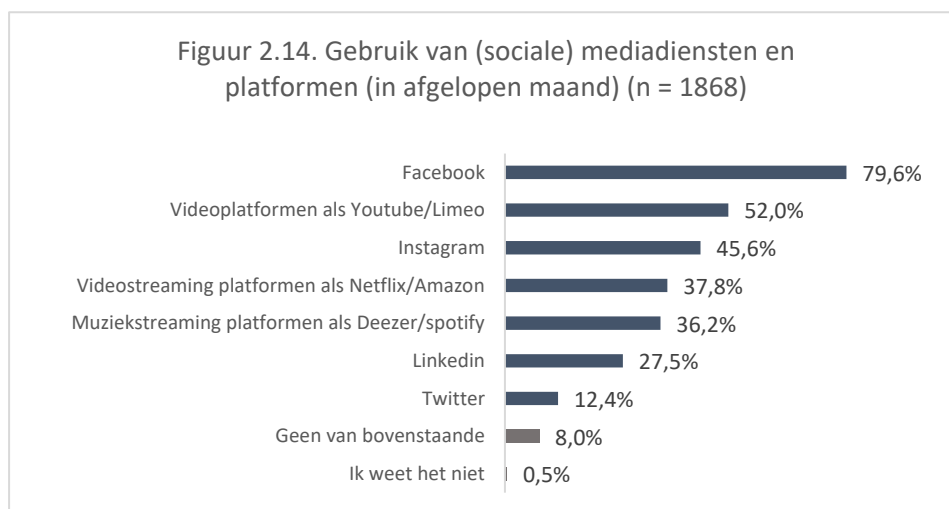

Deze tweedeling in mate van religiositeit weerspiegelt zich ook in de deelname aan religieuze erediensten. De meerderheid nam nooit deel aan religieuze erediensten (56,4%; aantal = 1053) (zie figuur 2.13). Een kleine fractie ging minstens 1 keer per maand naar religieuze diensten (6,7%; aantal = 126) en ongeveer 1 op 5 ging op een meer onregelmatige basis (20,6%; aantal = 385). 12,4% (aantal = 232) gaf aan dat ze enkel op speciale religieuze dagen deelnemen aan religieuze diensten (bv. religieuze feesten).

Gebruik van (sociale) mediadiensten en platformen

In figuur 2.14 bieden we een overzicht van de gebruikte (sociale) mediadiensten en platformen door de kandidaat-vrijwilligers (in de afgelopen maand). De meest gebruikte diensten/platformen waren Facebook (79,6%; aantal = 1486), videoplatformen zoals Youtube of Vimeo (52,0%; aantal = 972) en Instagram (45,6%; aantal = 851). Streamingdiensten zoals videostreaming (Netflix, Amazon,...) en muziekstreaming (Spotify, Deezer,...) werden door iets meer dan 1 op 3 van de geregistreeerde vrijwilligers gebruikt in de afgelopen maand. 8% (aantal = 149) maakte geen gebruik van deze mediadiensten of platformen.

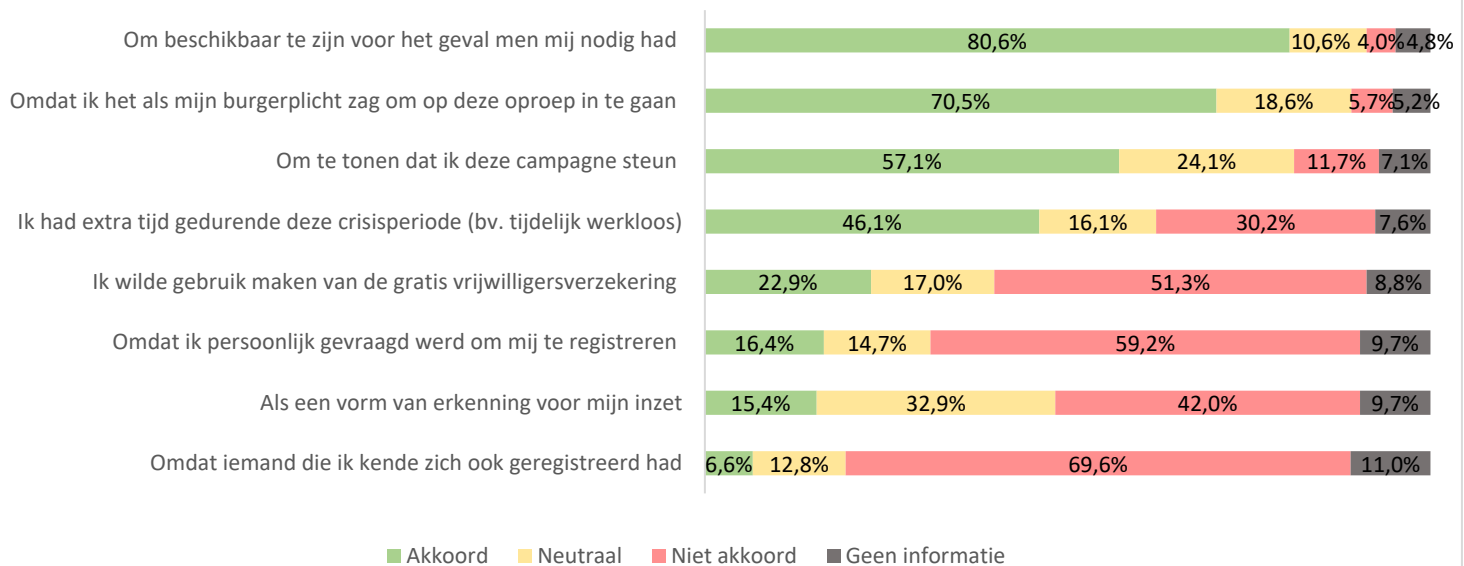

Motieven voor crisisvrijwilligerswerk

Een centrale vraag in het surveyonderzoek had betrekking op de motieven om zich te registreren als crisisvrijwilliger in het kader van de VlaanderenHelpt-oproep (zie figuur 3.1).

De belangrijkste motieven voor de kandidaat-vrijwilligers om zich te registreren waren respectievelijk 'Om beschikbaar te zijn voor het geval men mij nodig had' (80,6% 'Akkoord'; aantal = 1505), 'Omdat ik het als mijn burgerplicht zag om op deze oproep in te gaan' (70,5% 'Akkoord'; aantal = 1317) en 'Om te tonen dat ik deze campagne steun' (57,1% 'Akkoord'; aantal = 1066). Het beschikken over extra tijd gedurende de crisisperiode bleek ook een belangrijke drijfveer voor iets minder dan de helft van de kandidaat-vrijwilligers (46,1% 'Akkoord'; aantal = 861). Slechts 22,9% (aantal = 428) gaf aan dat het willen gebruik maken van de gratis vrijwilligersverzekering een drijfveer was om zich te registreren. Meer dan de helft van de vrijwilligers gaf aan dat dit voor hen geen reden was om zich te registreren (51,3% 'Niet akkoord'; aantal = 958).

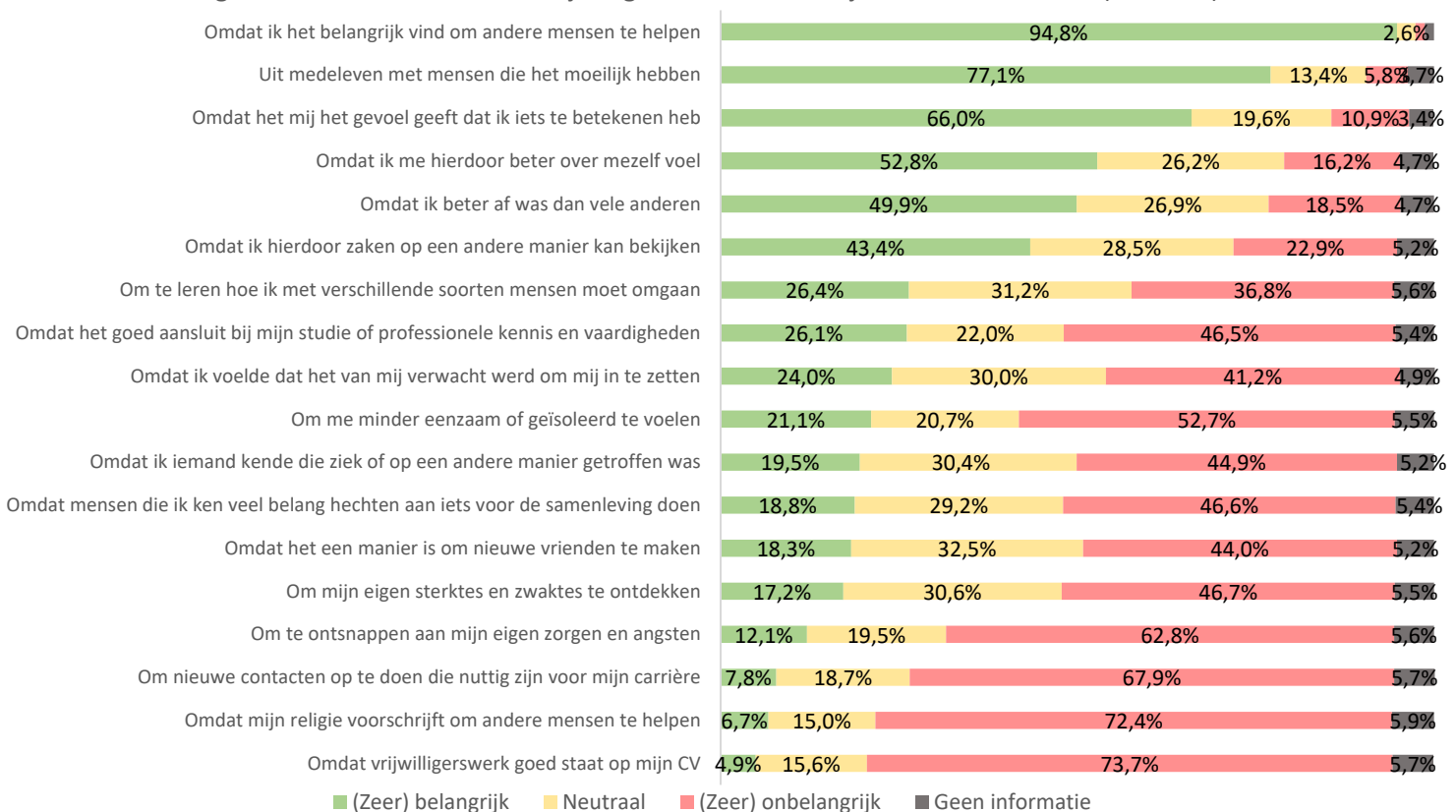
Figuur 3.1. Motieven om zich te registreren als crisisvrijwilliger in het kader van Vlaanderen Helpt (n = 1868)

Naast de motieven om zich te registreren in het kader van VlaanderenHelpt, werd er ook gepeild naar de motieven om aan vrijwilligerswerk tijdens de coronacrisis te doen (zie figuur 3.2).

Vooraf andere mensen willen helpen, medeleven met mensen die het moeilijk hebben, en een 'feel good'-factor waren belangrijke drijfveren om aan vrijwilligerswerk te doen. Bijna alle kandidaat-vrijwilligers gaven aan dat het willen helpen van anderen een belangrijke motivatie was (94,8% '(Zeer) belangrijk'; aantal = 1771). Het medeleven met mensen die het moeilijk hebben speelde een belangrijke rol bij meer dan 3 op 4 geregistreerde vrijwilligers (77,1% '(Zeer) belangrijk'; aantal = 1440). De motieven 'Omdat het mij het gevoel geeft dat ik iets te betekenen heb' (66,0% '(Zeer) belangrijk'; aantal = 1233) en 'Omdat ik me hierdoor beter over mezelf voel' (52,8% '(Zeer) belangrijk'; aantal = 987) werden ook door meer dan de helft van alle kandidaat-vrijwilligers als belangrijke drijfveren bevonden.

Figuur 3.2. Motieven om aan vrijwilligerswerk te doen tijdens de coronacrisis (n = 1868)

Activiteiten in het kader van het crisisvrijwilligerswerk

Niet alle kandidaat-vrijwilligers hebben zich uiteindelijk ingezet in het kader van de coronacrisis. Iets minder dan 4 op 5 van de deelnemende kandidaat-vrijwilligers zette zich daadwerkelijk in (78,5%; aantal = 1466).

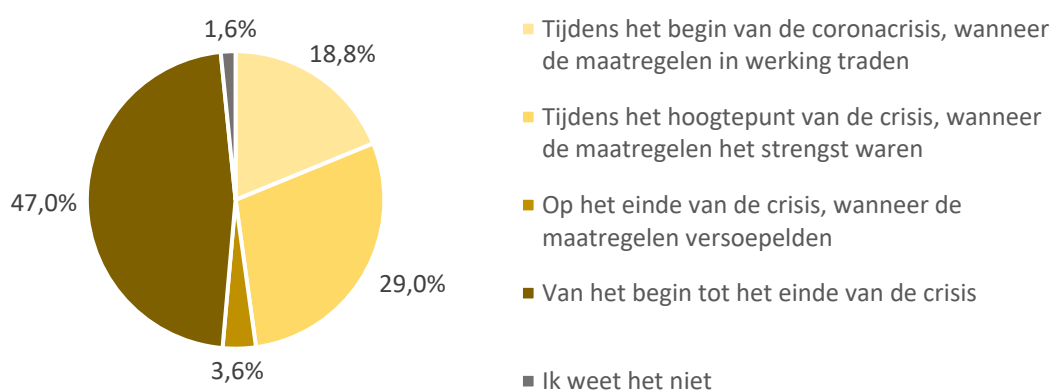
De meest frequent uitgevoerde activiteiten betroffen 'Boodschappen doen en aan huis brengen' (45,0%; aantal = 659), 'Mondmaskers maken en/of rondbrengen' (42,0%; aantal = 615) en 'Sociaal contact onderhouden' (21,7%; aantal = 318) (zie figuur 4.1). De categorie 'Andere' (17,8%; aantal = 261) omvatte een zeer uiteenlopende waaier aan activiteiten die de vrijwilligers hebben opgenomen in het kader van de coronacrisis, zoals logistieke hulp bieden, administratief werk uitvoeren, info- en of brievenbedeling, enzoverder.

Figuur 4.1. Uitgevoerde activiteiten in het kader van Vlaanderen Helpt (n = 1466)

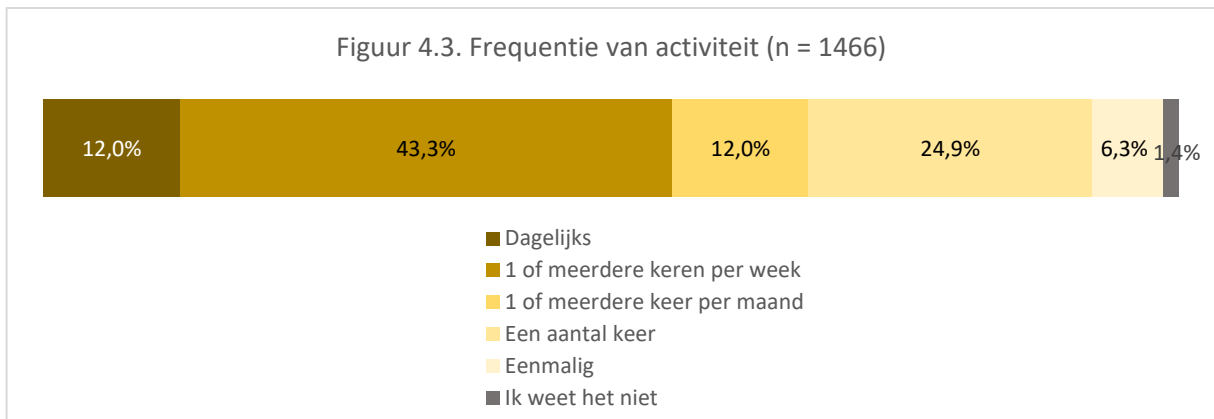

De vrijwilligers waren doorgaans actief van het begin tot het einde van de crisisperiode^{**} (47,0%; aantal = 689) (zie figuur 4.2). De frequentie van activiteit was ook hoog (zie figuur 4.3). Meer dan de helft van de vrijwilligers waren minstens 1 keer per week actief als vrijwilliger (55,3%; aantal = 811).

Figuur 4.2. Periode van activiteit (n = 1466)

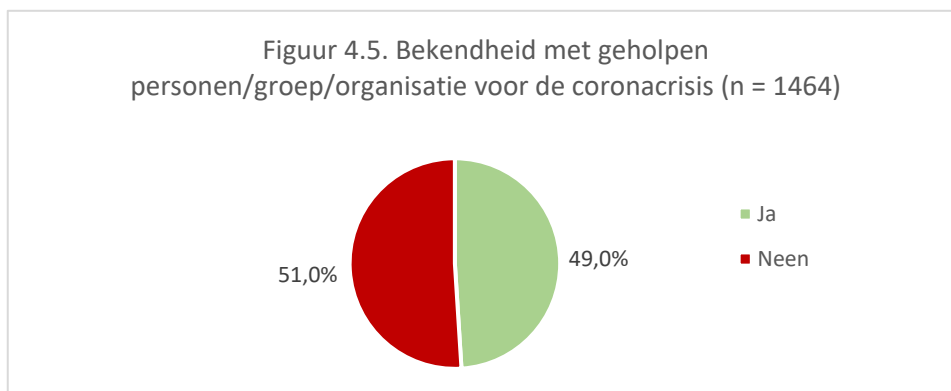
^{**} De crisisperiode verwijst naar de eerste lockdownperiode met als aanvangsdatum 18 maart 2020.

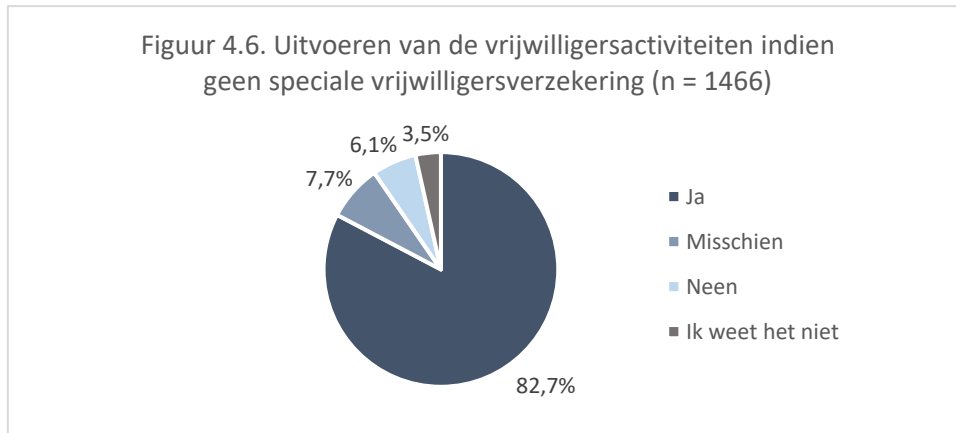
De vrijwilligersactiviteiten werden voornamelijk op eigen initiatief georganiseerd (54,8%; aantal = 803) (zie figuur 4.4). 2 op 5 vrijwilligers hebben ook deelgenomen aan vrijwilligersactiviteiten die werden georganiseerd door een bestaande organisatie zoals een woonzorgcentrum, voedselbank of het Rode Kruis (39,8%; aantal = 583). Er ontstonden ook nieuwe organisaties naar aanleiding van de coronacrisis. 1 op 4 heeft als vrijwilliger deelgenomen aan de activiteiten die door deze nieuwe organisaties werden georganiseerd (23,8%; aantal = 349). Tot slot organiseerde zich slechts een beperkt aandeel via spontane netwerken in de omgeving (14,9%; aantal = 219).

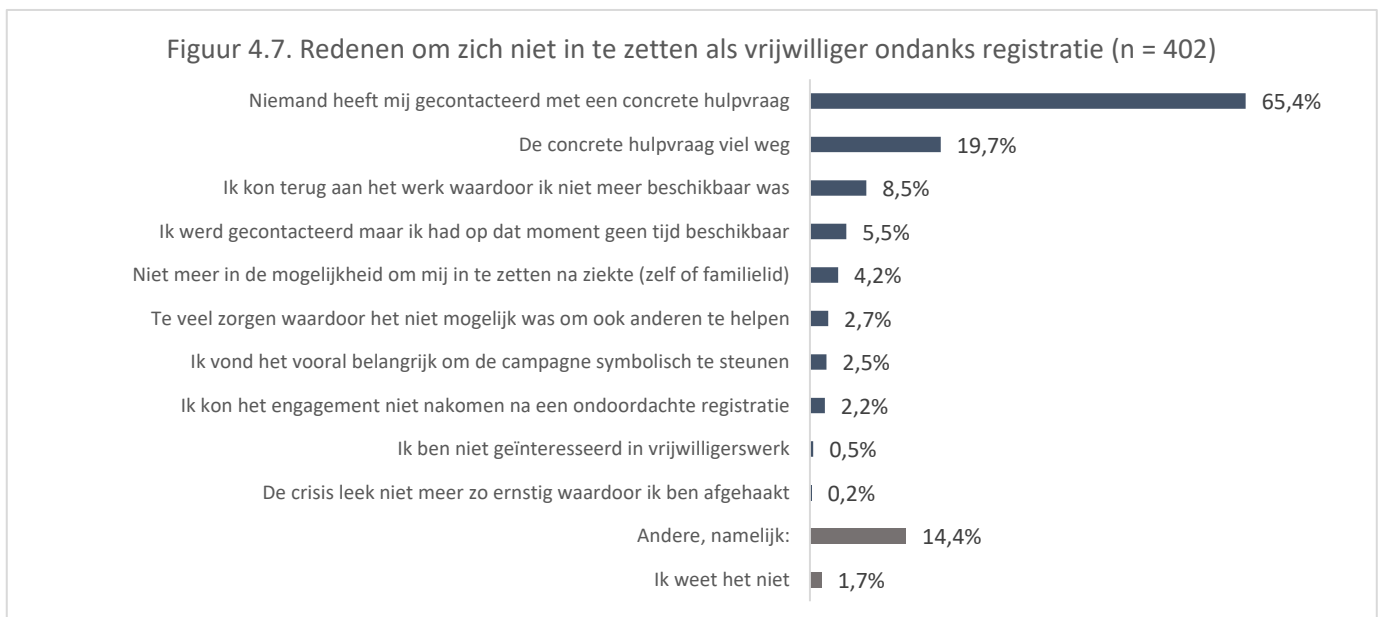
De helft van alle vrijwilligers heeft zich ingezet voor personen of een specifieke groep/organisatie die men reeds kende voor de coronacrisis (49%; aantal = 717) (zie figuur 4.5).

De meerderheid van de vrijwilligers had de vrijwilligersactiviteiten ook uitgevoerd zonder de speciale vrijwilligersverzekering (82,7%; aantal = 1212) (zie figuur 4.6). Slechts 6,1% (aantal = 90) gaf aan dat ze niet zouden geholpen hebben indien de vrijwilligersverzekering niet werd voorzien.

Iets meer dan 1 op 5 kandidaat-vrijwilligers heeft zich niet ingezet als vrijwilliger, ondanks dat ze zich eerder geregistreerd hadden (21,5%; aantal = 402). Een overzicht van de redenen waarom de geregistreerde vrijwilligers geen vrijwilligerswerk hebben gedaan in het kader van de coronacrisis is beschikbaar in figuur 4.7.

De belangrijkste reden waarom kandidaat-vrijwilligers zich uiteindelijk niet hebben ingezet had te maken met een mismatch tussen vraag- en aanbod. De meerderheid van de kandidaat-vrijwilligers die zich niet hebben ingezet, gaf aan dat ze zich wel wilde engageren, maar nooit gecontacteerd werd met een concrete hulpvraag (65,4%; aantal = 263). 1 op 5 gaf ook aan dat de concrete hulpvraag wegviel, waardoor ze zich uiteindelijk niet engageerden (19,7%; aantal = 79).

Het niet gecontacteerd worden na registratie liet gemengde gevoelens na bij de kandidaat-vrijwilligers (zie figuur 4.8). Ongeveer 1 op 3 kandidaat-vrijwilligers voelde zich in dit geval gefrustreerd, omdat er geen gebruik werd gemaakt van hun aangeboden hulp (31,2%; aantal = 82). Een gelijkaardig aandeel vond het dan weer positief, omdat de aangeboden hulp niet nodig bleek (34,6%; aantal = 91). Anderen voelden zich eerder onverschillig over het feit dat men niet gecontacteerd werd (23,2%; aantal = 61).

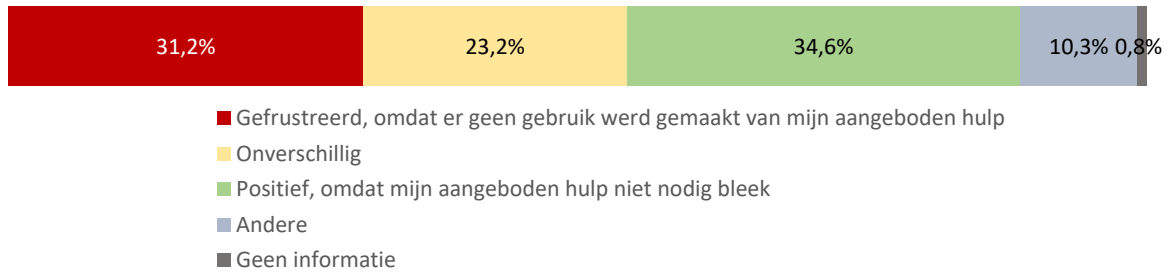
Tot slot getuigde 10,3% (aantal = 27) van deze kandidaat-vrijwilligers andere emoties, of een combinatie aan emoties, te hebben ervaren, zoals ontgoocheling:

'Ik was verbaasd dat het niet nodig was.'

'Teleurgesteld, ik had graag een helpende hand geweest tijdens die periode.'

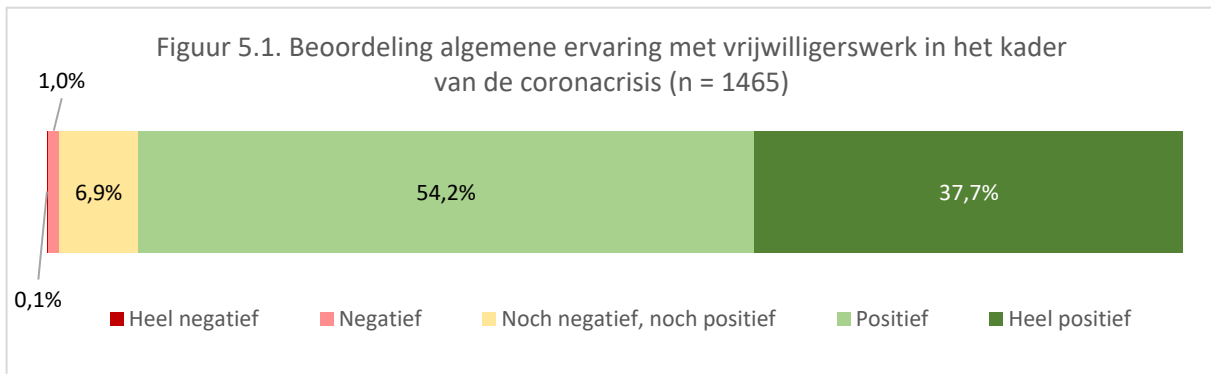
'Ik voelde me niet gefrustreerd, maar stelde mij wel vragen daarrond.'

Figuur 4.8. Gevoelens na het gebrek aan communicatie na registratie als kandidaat-vrijwilliger (n = 263)

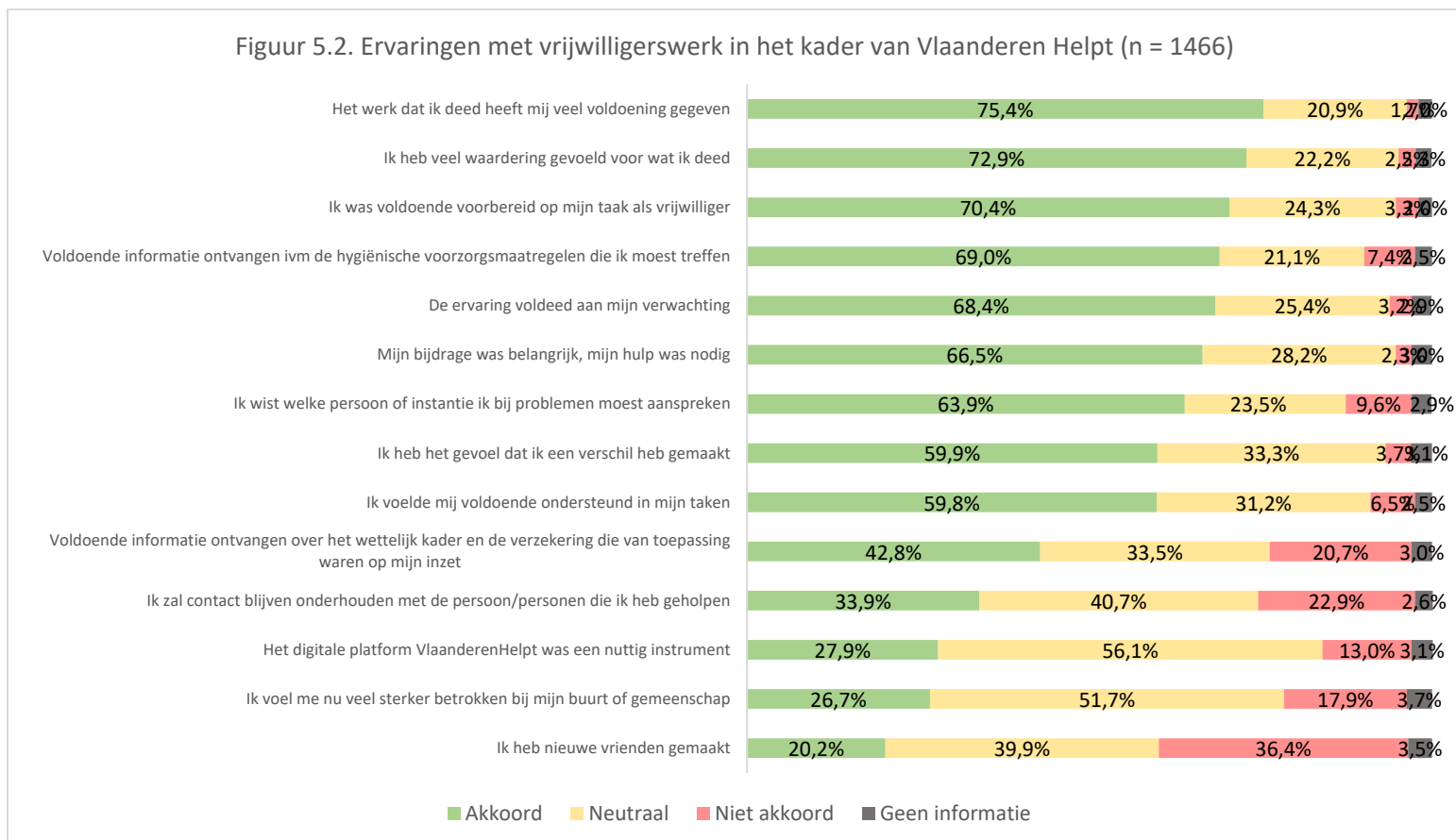

Evaluatie van de vrijwillige inzet in het kader van de VlaanderenHelpt-actie

De algemene ervaring met het vrijwilligerswerk in het kader van de coronacrisis werd overwegend positief beoordeeld (zie figuur 5.1). Meer dan 9 op de 10 deelnemende vrijwilligers beoordeelden hun engagement positief tot heel positief (91,9%; aantal = 1347). 6,9% (aantal = 101) beoordeelde de ervaring als noch negatief, noch positief. Slechts 1 op 100 beoordeelde zijn/haar engagement als negatief tot heel negatief (1,1%; aantal = 17). We moeten hierbij echter de methodologische kanttekening plaatsen dat vrijwilligers met een positieve ervaring ook veel meer geneigd waren om aan het onderzoek deel te nemen, dus er is hier hoogstwaarschijnlijk sprake van een positieve vertekening van de resultaten, met andere woorden een overschatting van de positieve ervaringen.

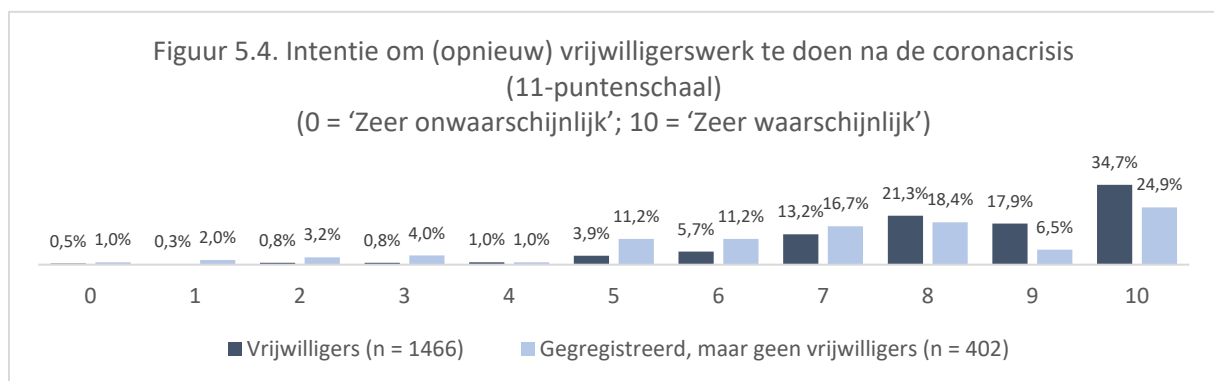
Een overzicht van de ervaringen met het vrijwilligerswerk (zie figuur 5.2) maakt duidelijk dat een erg groot deel van de vrijwilligers veel voldoening (75,4% 'Akkoord'; aantal = 1105) en waardering (72,9% 'Akkoord'; aantal = 1069) voelde voor het uitgevoerde werk. Een grote meerderheid voelde zich ook goede voorbereid op hun taak als vrijwilliger (70,4% 'Akkoord'; aantal = 1032).

Naast de positieve beoordeling van het vrijwilligerswerk, stellen we ook vast dat de vrijwilligers een hoge waarschijnlijkheid rapporteerden om opnieuw vrijwilligerswerk te doen na de coronacrisis. Deze waarschijnlijkheid werd gemeten aan de hand van een 11-puntenschaal, gaande van 0 ('Zeer onwaarschijnlijk') tot en met 10 ('Zeer waarschijnlijk') (zie figuur 5.3). De gemiddelde score op deze schaal bedraagt 8,3 (standaardafwijking = 1,8; n = 1466).

De intentie om aan vrijwilligerswerk te doen na de coronacrisis lag duidelijk lager bij de kandidaat-vrijwilligers die zich uiteindelijk niet hebben ingezet ondanks registratie. Gebruikmakende van eenzelfde schaal bedraagt de gemiddelde score 7,2 (standaardafwijking = 2,4; n = 402) voor deze groep. In figuur 5.4 bieden we een overzicht van de scoreverdeling voor beide groepen.

Met een gemiddelde score van 8,7 (standaardafwijking = 1,8; n = 1861) op de 11-puntenschaal lag ook de waarschijnlijkheid om zich opnieuw te registreren bij een volgende crisis erg hoog bij de kandidaat-vrijwilligers. Een overzicht van de scoreverdeling is beschikbaar in figuur 5.5.

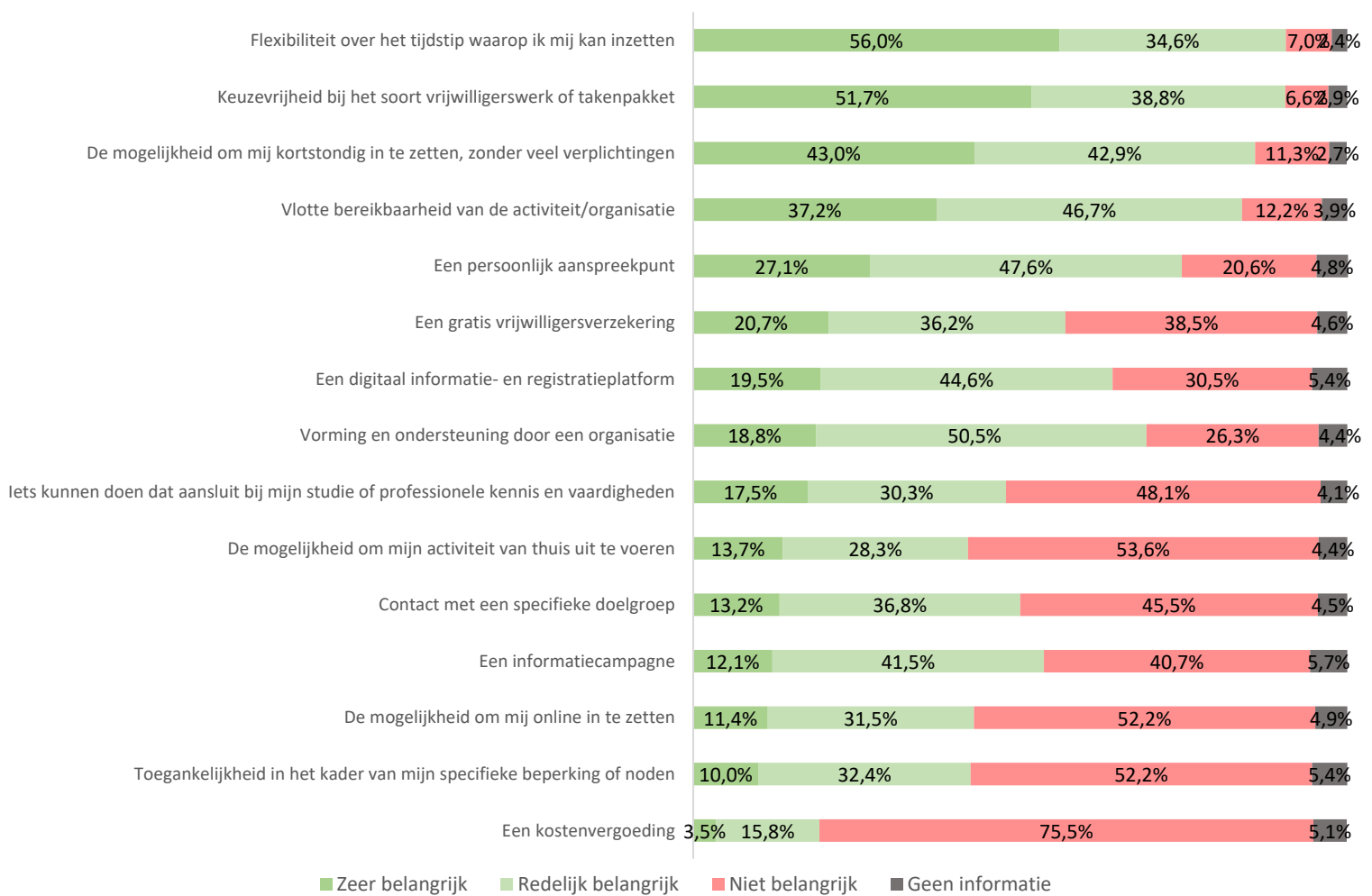
De belangrijkste doorslaggevende factoren om nog vrijwilligerswerk te overwegen zijn beschikbaar in figuur 5.6.

Praktische elementen werden zeer belangrijk beschouwd door een groot deel van de kandidaat-vrijwilligers. Dit wordt weergegeven door het belang dat de kandidaat-vrijwilligers hechtten aan de flexibiliteit over het tijdstip waarop men zich kon inzetten (56,0% 'Zeer belangrijk'; aantal = 1047), de

mogelijkheid om zich kortstondig in te zetten (43,0% 'Ze^er belangrijk'; aantal = 804), en de vl^otte bereikbaarheid van de organisatie of activiteit (37,2% 'Ze^er belangrijk'; aantal = 694). Meer dan de helft van de kandidaat-vrijwilligers beschouwde ook de keuzevrijheid over het soort vrijwilligerswerk en het takenpakket als zeer belangrijk (51,7%; aantal = 966).

De gratis vrijwilligersverzekering werd door ongeveer 2 op 5 kandidaat-vrijwilligers als niet belangrijk beschouwd (38,5% 'Niet belangrijk'; aantal = 719). Slechts iets meer dan 20% beschouwde dit als een zeer belangrijk element om in de toekomst nog vrijwilligerswerk te overwegen (20,7% 'Ze^er belangrijk'; aantal = 386). Andere meer polariserende elementen waren het beschikken over een persoonlijk aanspreekpunt, de aanwezigheid van een digitaal informatie- en registratieplatform en de vorming en ondersteuning door een organisatie.

Figuur 5.6. Doorslaggevende elementen om nog vrijwilligerswerk te overwegen (n = 1868)

Referenties

- Barraket, J., Keast, R. L., Newton, C., Walters, K., & James, E. (2013). *Spontaneous Volunteering During Natural Disasters*. Brisbane: Queensland University of Technology.
- Brudney, J. & Meijs, L.C.P.M. (2007). Een tragedie in vrijwilligerswerk voorkomen: een nieuw paradigma. *Vrijwillige Inzet Onderzocht*, Jaargang 4, supplement, maart 2007, 11-21.
- Brudney, J. & Meijs, L.C.P.M. (2009). It ain't natural: Toward a new (natural) resource conceptualization for volunteer management. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 38(4), 564-581.
- Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J., & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(6), 1516.
- Delanoeye, E., Gorleer, S. & Hustinx, L. (2021). Volunteering at community events: From volunteering for an event to volunteering as an event. In: K. Holmes, K. Smith, L. Lockstone-Binney, & R. Shipway (Eds). *Routledge Handbook of Volunteering in Events, Sport and Tourism*, Forthcoming.
- Harris, M., Shaw, D., Scully, J., Smith, C. M., & Hieke, G. (2017). The involvement/exclusion paradox of spontaneous volunteering: New lessons and theory from winter flood episodes in England. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 46(2), 352-371.
- Hustinx, L., Marée, M., De Keyser, L., Verhaeghe, L., & Xhaufclair, V. (2015). *Het Vrijwilligerswerk in België: Kerncijfers*. Brussel: Koning Boudewijnstichting.
- Hustinx, L. & Dudal, P. (2020). *Het Vrijwilligerswerk in België in 2019: Kerncijfers*. Brussel: Koning Boudewijnstichting.
- Knowles, K.A., Jessup, S.C. & Olatunji, B.O. (2018), Disgust in anxiety and obsessive-compulsive disorders: Recent findings and future directions. *Curr Psychiatry Rep*, 20(68)
- Maas, S. A. (2020). Designing National Days of Service Projects to Yield Volunteer Satisfaction. Pp. 25–43 in: *In the moment of giving: Essays on contemporary forms of private and corporate philanthropy*. Doctoral Dissertation. Erasmus University Rotterdam.
- Orloff, L. (2011). *Managing Spontaneous Community Volunteers in Disasters: A Field Manual*. CRC Press.
- Rao, H. & Greve, H. (2018). Disasters and community resilience: Spanish flue and the formation of retail cooperatives in Norway. *Academy of Management Journal*, 61 (1), 5–25.
- Simsa, R., Rameder, P., Aghamanoukjan, A., & Totter, M. (2019). Spontaneous volunteering in social crises: Self-organization and coordination. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 48(2_Supplement1), 103S-122S.
- Trautwein, S., Liberatore, F., Lindenmeier, J., & von Schnurbein, G. (2020). Satisfaction with informal volunteering during the COVID-19 crisis: An empirical study considering a Swiss online volunteering platform. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*. *Online First*.
- Verdée, J. (2020). Explosie van vrijwillige energie in coronatijden. *Lokaal*, oktober 2020, p.53-54.

Wet betreffende de rechten van vrijwilligers. (2005, 3 juli). Geraadpleegd op 1 december 2020, van http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2005070359&table_name=wet